

Vilniaus universitetas

TARPTAUTINIŲ SANTYKIŲ IR POLITIKOS MOKSLŲ INSTITUTAS

TARPTAUTINIŲ SANTYKIŲ IR DIPLOMATIJOS MAGISTRO PROGRAMA

LAURYNAS ČIŽAS

II kurso studentas

LIETUVOS PARLAMENTINĖ DIPLOMATIJA: VOKIETIJOS BRIGADOS DISLOKAVIMO
LIETUVOJE ATVEJO ANALIZĖ

MAGISTRO DARBAS

Darbo vadovas: dr. Deividas Šlekys

Vilnius, 2024 m.

MAGISTRO DARBO PRIEŠLAPIS

Magistro darbo vadovo išvados dėl darbo gynimo:

.....
.....
.....

.....
(data)

.....
(v., pavardė)

.....
(parašas)

Magistro darbas įteiktas gynimo komisijai:

.....
(data)

.....
(Gynimo komisijos sekretoriaus/ės parašas)

Magistro darbo recenzentas/ė:

.....
(v., pavardė)

Magistro darbų gynimo komisijos įvertinimas:

.....

Komisijos pirmininkas/ė:

Komisijos nariai:

PATVIRTINIMAS APIE ATLIKTO DARBO SAVARANKIŠKUMĄ

Patvirtinu, kad įteikiamas darbas „Lietuvos parlamentinė diplomatija: Vokietijos brigados dislokavimo Lietuvoje atvejo analizė“ yra:

1. Atliktas mano paties ir nėra pateiktas kitam kursui šiame ar ankstesniuose semestruose;
2. Nebuvo naudotas kitame Institute/Universitete Lietuvoje ir užsienyje;
3. Nenaudoja šaltinių, kurie nėra nurodyti darbe, ir pateikia visą panaudotos literatūros sąrašą.

Laurynas Čižas

(parašas)

BIBLIOGRAFINIO APRAŠO LAPAS

Čižas L. Lietuvos parlamentinė diplomatija: Vokietijos brigados dislokavimo Lietuvoje atvejo analizė: Tarptautinių santykių ir diplomatijos specialybės, magistro darbas / VU Tarptautinių santykių ir politikos mokslų institutas; darbo vadovas dr. Deividas Šlekys – V., 2024. – 63 p.

Reikšminiai žodžiai: Parlamentas; diplomatija; parlamentinė diplomatija; Seimo nariai; institucijos; institucionalizmas; Lietuva; Vokietijos brigada; Vokietijos brigados dislokavimas; pusiau struktūrizuoti interviu.

Šiame darbe nagrinėjama ir siekiama iširti politinį procesą, kaip ir kodėl Lietuvos Respublikos Seimas, jo komitetai ir pavieniai Seimo nariai, vykdė aktyvią parlamentinę diplomatiją Vokietijos brigados Lietuvoje klausimu. Šiam tikslui pasiekti pasitelkiama institucionalizmo teorija ir jos kryptys – racionalaus pasirinkimo, istorinė ir socialinė – siekiant rasti priežastinius ryšius dėl parlamentarų vykdomos aktyvios parlamentinės diplomatijos. Atsižvelgiant į tyrimo tikslą, iškeltos dvi hipotezės, kurios tikrinamos pasitelkiant proceso sekimo metodą. Siekiant atskleisti priežastinius mechanizmus ir pasiekti rezultatą, atlikta žiniasklaidos analizė ir paimti pusiau struktūrizuoti interviu, kurie dalyvavo politiniame procese.

Turinys

Įvadas.....	6
1. Teorinė dalis	15
2. Metodologija ir tyrimo dizainas	20
2.1. Tyrimo dalyviai ir duomenų rinkimo metodai	20
2.2. Procesų atsekimo metodas	21
2.3. Tyrimo dizainas.....	22
3. Tyrimas.....	25
3.1. Tyrimo konteksto prielaidos ir žiniasklaidos analizė.....	25
3.2. Priežastinio mechanizmo schema	37
3.3. Duomenų analizė	39
Išvados	51
Literatūros ir šaltinių sąrašas	54
Priedas Nr. 1	60
Summary.....	62

Įvadas

Parlamentinė diplomatija laikoma alternatyvia ir įvairiapuse diplomatijos forma, kuri palaiapsniui tapo esminiu ir efektyviu valstybių bendradarbiavimo ir bendravimo įrankiu¹. Šis parlamentinės veiklos srities išsiplėtimas meta iššūkį tradiciniam parlamentų vaidmeniui, apsiribojusiam vidaus politika. Šių dienų kompleksiniame, globaliame pasaulyje, kuriame užsienio politikoje pastoviai susiduriama su globaliomis problemomis (skirtingi vyriausybiniai ir nevyriausybiniai veikėjai, kylantys regioniniai konfliktai, ekonomikos globalizacija, terorizmas, klimato kaita ir t.t.) tradicinė, centralizuota, monopolistinė diplomatija, vedama vykdomosios valdžios, gali nespėti atliepti visų iššūkių susidurdama su sunkumais ir atrodo nepakankamai veiksminga jas viena (iš)spręsti.

Tai ypač aktualu demokratinės santvarkos valstybėms. Demokratinėse santvarkose skirtingi politiniai veikėjai gali veikti efektyviau siekiant užmegzti dialogą (arba įtikinti) kitą pusę, pavyzdžiui, skirtingų demokratių valstybių parlamentų nariai gali rasti paprastesnę prieigą prie bendraminčių užsienyje². Be to, demokratinėse valstybėse, daugelį įstatymų (net pačius svarbiausius, kaip biudžeto ar kariuomenės dislokavimas užsienyje) priima ir balsuoja parlamentarai – vykdo taip vadinama „parlamentinę kontrolę“ - tad juos paveikti ar pakreipti savo pusėn kaimyninėms valstybėms **tampa ypač svarbi užduotis**³. Vyriausybių ir valstybių vadovų vykdomos diplomatijos recipientas visada bus savo atitikmens ir rango pareigūnas, tad parlamentarai natūraliai randa savo atitinkamas kolegas kaip diplomatijos atstovus, kurie savo rangu bus žemesni nei aukščiausi valstybės vadovai, bet tuo pačiu turi didelę sprendimo galią. Dėl šios priežasties išauga parlamentų vaidmuo - tarsi atsiveria kelias vykdyti parlamentinę diplomatiją ir suteikiamas naujas impulsas įsitraukti į tarptautinių santykių ir užsienio politikos veikimą⁴. Taip skatinama parlamentinė diplomatija, kuri, tarsi, keičia tarptautinės politikos veikimo būdus, mesdama iššūkį tradicinės diplomatijos aktorių bendradarbiavimui.

Pirmiausiai reikia pabrėžti, kad parlamentinė diplomatija kildinama iš tradicinės diplomatijos, tačiau dar yra besiformuojančioje stadijoje⁵. Šiuo metu šiuolaikinė parlamentinė diplomatija yra vis dar vystymosi stadijoje. Analitiniu požiūriu, reikia daugiau laiko, kol galėsime aiškiai įvardinti, jog

¹ Smyrnioti, Panagiota. "Promotion of Parliamentary diplomacy through the newly established trilateral schemes in the Eastern Mediterranean." (2019), 4;

² Stavridis, Stelios, and Davor Jančić. "Introduction the rise of parliamentary Diplomacy in International politics." *The Hague Journal of Diplomacy* 11, no. 2-3 (2016): 107;

³ *Ibid*, 106;

⁴ Raunio, Tapio. "National parliaments and European integration: What we know and agenda for future research." *The Journal of Legislative Studies* 15, no. 4 (2009): 326;

⁵ Stavridis, Stelios, and Davor Jančić. "Introduction the rise of parliamentary Diplomacy in International politics." *The Hague Journal of Diplomacy* 11, no. 2-3 (2016): 106;

parlamentinė diplomatija iš tiesų yra stiprus ir patikimas kelias plėtoti tarptautinius santykius, ypač turint omenyje, jog demokratizacija daugelyje valstybių prasidėjo tik antroje XX a. pusėje⁶. Pačius pirmuosius oficialius žingsnius ji pradėjo žengti dar 1889 metais, kai buvo sukurta Tarpparlamentinė sąjunga (angl. *Inter-Parliamentary Union*)⁷, kurios pagrindinis tikslas buvo taikus tarptautinių konfliktų sprendimas, padedant suburti įvairių valstybių parlamentarus ir taip skatinant tarpusavy parlamentinį bendradarbiavimą bei dialogo užmezgimą⁸. Buvo pastebėta, kad jeigu oficialūs tarpvalstybiniai vyriausybės santykiai yra įtempti, parlamentinė diplomatija gali būti naudingas „galinis kanalas“ (angl. *back channel*) dialogui, tokiu būdu prisidedant prie santykių atšilimo⁹. Kaip pavyzdys, po 1982 m. Folklando karo tarp Jungtinės Karalystės ir Argentinos, abiejų konflikto pusių parlamentarai atkūrė ryšius globojami Tarpparlamentinės Sąjungos – tarp 1984-1986 m. buvo inicijuoti keli susitikimai, kurių metu susirinkę parlamentarai, dėka parlamentinės diplomatijos, prisidėjo prie vėlesniais metais atnaujintų oficialių abiejų šalių diplomatinių santykių¹⁰. Šis pavyzdys pademonstruoja, kad parlamentinė diplomatija gali reikšti kažką daugiau nei tiesiog „paprastą rankų paspaudinėjimą“, „pabendravimą prie stalo“ ar „ceremoniją“ be konkrečių rezultatų. Būtent šios įvairios iniciatyvos, pareiškimai, rezoliucijos, derybos ar formalūs ir ne tik susitarimai gali turėti didelį poveikį vykdomosios valdžios vykdomai oficialiai valstybės užsienio politikai, kuria parlamentarų vykdoma diplomatija gali papildyti arba prieštarauti¹¹. Šis ambivalentiškas parlamentinės ir vykdomosios valdžios diplomatinis tarpusavio santykis daugiausiai dėmesio sulaukia dabartiniuose parlamentinės diplomatijos tyrimuose.

Kaip pavyzdys, naujausios politikos tendencijos leidžia parlamentinei diplomatijai tapti pastebimu atskiru kūnu užsienio politikos ir diplomatijos formavime bei įgyvendinime. Kaip pavyzdys, Europos Parlamento nariai tampa vienais pagrindinių užsienio politikos vedlių, priimdami svarbius sprendimus parlamente, dalyvaudami derybose ar diskusijose¹². Lisabonos sutartimi¹³, Europos Sąjunga suteikė naują postūmį Europos Parlamentui išplėsti savo vaidmenį užsienio reikalų srityje - išaugo

⁶ Geddes, Barbara. "What do we know about democratization after twenty years?." *Annual review of political science* 2, no. 1 (1999): 116;

⁷ IPU, „About us“, žiūrėta 2023 m. gruodžio 19 d., <https://www.ipu.org/about-us>;

⁸ Wagner, W. M. "Parliaments and Foreign Policy." In *Oxford Research Encyclopedia of Politics*. The Oxford University Press, 2017;

⁹ Stavridis, Stelios, and Davor Jančić. "Introduction the rise of parliamentary Diplomacy in International politics." *The Hague Journal of Diplomacy* 11, no. 2-3 (2016), 110;

¹⁰ Rogers, Robert, and Rhodri Walters. *How Parliament Works* 6th edition. Routledge, 2013;

¹¹ Stavridis, Stelios, and Davor Jančić. "Introduction the rise of parliamentary Diplomacy in International politics." *The Hague Journal of Diplomacy* 11, no. 2-3 (2016), 116;

¹² Jancic, Davor. "The European Parliament and EU-US relations: revamping institutional cooperation?." (2014), 45;

¹³ Europos Sąjungos oficialusis leidinys, C 306, Pranešimo numeris 2007/C306/01, 2007 m. gruodžio 17 d., žiūrėta 2023 m. gruodžio 19 d. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=OJ:C:2007:306:FULL>.

Europos Parlamento vaidmuo formuojant užsienio politiką. Europos Parlamentas ir jo komitetai posėdžių metu gali aptarti ir diskutuoti svarbiais užsienio politikos klausimais bei atrasti problemų priežastis – visą tai skatina Europos Parlamentą ir atitinkamai vėliau nacionalinius parlamentus įsitraukti į užsienio politiką ir vykdyti jos sprendimus¹⁴. Svarbu pastebėti, kad tokiu būdu parlamentinės diplomatijos tyrimų laukas peržengia konstitucines parlamentines funkcijas.

Siekiant atrasti Lietuvos parlamentinės diplomatijos pavyzdžių, šiame darbe bus bandoma nagrinėti visai neseniai plačiai viešumoje aptarinėjimą Lietuvos ir Vokietijos tarpusavio santykį, sprendžiant Vokietijos brigados klausimą Lietuvoje, kuomet, bent jau viešumoje, padidėjo ne tik Lietuvos Respublikos Prezidento ar Vyriausybės narių ir atstovų pasisakymų, bet aiškia nuomonę pateikė ir pavieniai Seimo nariai, reikšdami savo pozicijas šiuo konkrečiu klausimu – galima bandyti daryti **prielaidą**, kad tuo pačiu buvo vykdoma ir tarpusavio valstybių parlamentarų diplomatija.

Bendrai stebint šią susidariusią situaciją dėl Vokietijos brigados dislokavimo Lietuvoje buvo galima pastebėti, jog Vokietija buvo vedama diplomatinių procesų ne tik iš Lietuvos Respublikos vyriausybės ir Lietuvos Respublikos Prezidento, tačiau ir iš Lietuvos Respublikos Seimo (LRS) pusės. Tad susidaro tam tikras paradoksas – klausimą, kurio pagrindas turėtų pagal LR Konstituciją būti išspręstas per vykdomosios valdžios veiksmus, tapo aktualus ir leidžiamajai valdžiai. **Kitai variant, tiek Vyriausybė, tiek Prezidentas, tiek Seimas visi bendrai sutarė dėl šio klausimo svarbos – LR Seimas šiame klausime dalyvavo, kaip vienas iš diplomatijos vykdymo veikėjų.**

Stebint šią susidariusią tuometinę situaciją, kyla aktuali **darbo problema** – matant ir stengiantis grupuoti pagrindinius aktorius, kurie vykdė derybas ir diplomatiją – Lietuvos pusėje išryškėja Lietuvos Respublikos Prezidentas (LRP), Užsienio reikalų ministerija (URM) ir Krašto Apsaugos Ministerija (KAM), o vokiečių pusėje – Vokietijos federalinis Kancleris ir jų KAM - atrodė, kad vykdomoji valdžia viską sutvarkys ir išspręs abipusius nesutarimus bei neaiškumus. Tačiau, matant, jog susitarimas galimai nepavyks, tenkinantis abi puses, t.y. paliekant Vokietijos nurodytą 10 dienų intervalą brigados atvykimui, o nebus nuolat dislokuota Lietuvoje, Lietuvoje parlamentas šiuo klausimu ypač aktyviai pasisakė ir dirbo. Kitai variant, galima pastebėti, jog LRS prisijungė kaip aktyvus diplomatijos veikėjas, kuris ne tik diktavo politinį procesą Lietuvoje (pvz., vieši išstojimai ir t.t.), bet aktyviai angažavosi į dialogą su Vokietijos Bundestagu.

¹⁴ Bindi, Federiga. "European Union foreign policy: a historical overview." In *The Foreign Policy of the EU: Assessing Europe's Role in the World*. Brookings Press, 2022: 259.

Tad tokiaame kontekste, galima išskirti šio **darbo tikslą**. Šiame darbe siekiama *ištirti politinį procesą, kaip ir kodėl Lietuvos Respublikos Seimas, jo komitetai ir pavieniai Seimo nariai, vykde aktyvią parlamentinę diplomatiją Vokietijos brigados Lietuvoje klausimu.*

Šio **tyrimo objektas** - *Lietuvos Respublikos Seimas ir jo vykdoma parlamentinė diplomatija Vokietijos ir Lietuvos santykiuose Vokietijos brigados siektino nuolatinio dislokavimo Lietuvoje procese.*

Šį tikslą pasiekti padės nusibrėžto **darbo uždaviniai**:

1. Apžvelgti institucionalizmo teorinę prieigą;
2. Remiantis žiniasklaidos analize, sukurti chronologinę svarbiausių įvykių seką ir sukonstruoti priežastinio ryšio schemą, nustatant svarbiausius veiksnius;
3. Atlikti empirinę parlamentinės diplomatijos analizę naudojant Vokietijos brigados Lietuvoje atvejį pagal suformuluotas teorinės prieigos prielaidas ir apžvelgti Lietuvos vykdomą parlamentinę diplomatiją;
4. Remiantis atliktais pusiau struktūrizuotais interviu su Lietuvos užsienio politikos sprendimų priėmėjais ir ekspertais, patikrinti empirinių duomenų ir prielaidų atitikimą.

Šiame bus keliamos dvi pagrindinės **hipotezės**:

H1: Lietuvos Respublikos Seimas vykde aktyvią parlamentinę diplomatiją su vokiečiais tiek dėl atskirų LR Seimo narių asmeninių tikslų, norų bei ambicijų, tiek dėl LR Seimo praktikos ir tradicijų, tiek dėl tarptautinės situacijos ir pavojaus Lietuvos saugumui.

Ši hipotezė kildinama iš teorinio pagrindo (žr. 17 psl.), teigiant, kad Seimo nariai vykde aktyvią parlamentinę diplomatiją, vedami trijų veiksnių, kurie teigia, kad Seimo narys vykdo aktyvią parlamentinę diplomatiją dėl: 1) asmeninių ambicijų bei norų užsiimti aktyvia diplomatija; 2) dėl LR Seimo institucijoje susiformavusios praktikos ir tradicijos aktyviai bendradarbiauti su parlamentarais vykdamant parlamentinę diplomatiją; 3) dėl esamos situacijos valstybėje (pavojus ar grėsmė).

H2: Lietuvos vykdoma aktyvi parlamentinė diplomatija tapo vienu iš svarbiausių faktorių, lėmusių Vokietijos sprendimą dislokuoti visą brigadą nuolatiniam buvimui Lietuvoje.

Ši hipotezė kildinama iš prielaidos, kad 2022 m. spalio mėnesį, dviejų šalių ministrams patvirtinus viešai, kad Lietuvoje nebus dislokuota visa brigada nuolatiniam buvimui, o tik dalis, parlamentarų dėmesys šiam klausimui išaugo, kritikuojuant Vokietijos netikėtą sprendimą ir poziciją. Tuo metu, Lietuvoje buvo įsivyravusi nuomonė, jog visi Vokietijos kariai Lietuvos teritorijoje bus dislokuoti

nuolatiniam buvimui. Todėl galima teigti, kad po parlamentarų išitraukimo ir aktyvios parlamentinės diplomatijos, 2023 m. birželio mėnesį, Vokietijos Gynybos ministrui atvykus į Lietuvą, ministras pranešė, kad visa Vokietijos brigada bus dislokuota Lietuvoje nuolatiniam buvimui. Kitaip tariant, parlamentinė diplomatija lėmė tokį Vokietijos sprendimą.

Šio darbo tikslui ir uždaviniams įgyvendinti bus naudojamas **proceso atsekimo** (angl. *process tracing*) metodas, kuris leis atrasti priežastinius tarpusavio varomuosius veiksnius bei patikrinti šių veiksmų atitikimą. Kitaip tariant, atradus priežastinius ryšius, bus galima patikrinti hipotezes – kas lėmė parlamentarų aktyvumą; bei ar parlamentarai buvo lemiamas veiksnys. Taip pat, šis metodas leis patikrinti ir teorinių prielaidų atitikimą empirikoje. Proceso atsekimo metodu bus tiriamas kompleksinis šio darbo objektas – Lietuvos parlamentinė diplomatija Vokietijos atžvilgiu. Patikrinus iškeltas hipotezes, bus pasiektas darbo tikslas.

Tyrimo stebėjimo laikotarpis pasirinktas - nuo 2022 m. spalio mėnesio, kai Lietuvoje, Rukloje, tuometinė Vokietijos gynybos ministrė Christine Lambrecht spaudos konferencijos metu pasakė, kad į Lietuvą Vokietijos brigada nebus dislokuojama nuolatiniam buvimui, o tik esant krizei, bus dislokuojama į Lietuvą per nedidelį laiko tarpą. Stebėjimo pabaiga nustatyta 2023 m. birželio mėnuo, dabartiniam Vokietijos gynybos ministrui Boris Pistorius patvirtinus, kad „Berlynas dislokuos visą brigadą Lietuvoje nuolatiniam buvimui“. Ši pasirinkta laiko žyma iliustruoja parlamentinės diplomatijos priemonę artimiausiame laikotarpyje. Atliekant tyrimą bus atliekami kokybiniai interviu, kurių metu bus apklausiami Lietuvos ir Vokietijos parlamentarai, Lietuvos Respublikos Prezidentūros, Krašto apsaugos ir Užsienio reikalų ministerijų atstovai bei asmenys matę ir fiksavę parlamentinę diplomatiją. Taip pat, bus atliekama žiniasklaidos analizė, kuri leis geriau atkurti chronologinę laiko ir įvykių seką bei paruošti interviu klausimą.

Atliekant **literatūros apžvalgą**, pastebima, kad daugėjant, mokslinės literatūros apie parlamentinę diplomatiją pradeda ryškėti ir skirtingas požiūris į pačią parlamentinę diplomatiją. Kaip pavyzdys, vieni iš pirmųjų pradėjusių nagrinėti parlamentinę diplomatiją, kaip atskirą diplomatijos šaką, buvo autoriai Weisglas ir Boer, parlamentinę diplomatiją įvardiję, kaip įvairią tarptautinę parlamentarų veiklą, kuria siekiama pagerinti valstybių tarpusavio supratimą, padėti viena kitai užtikrinti vyriausybės kontrolę bei atstovavimą visuomenei ir skatinti tarpvyriausybinių institucijų demokratinį teisėtumą ir legitimumą¹⁵. Visa tai papildė ankstesnę parlamentinės diplomatijos apibrėžimą, kuris teigė, kad

¹⁵ de Boer, Gonnig, and Frans Weisglas. "Parliamentary diplomacy." *The Hague Journal of Diplomacy* 2, no. 1 (2007): 95.

parlamentinė diplomatija yra priemonė, kurią pasitelkus siekiama paaiškinti daugiašales tarpparlamentines derybas¹⁶. Tokiai parlamentinei diplomatijai būdingas institucionalizavimas, aiškios veikimo taisyklės, viešosios diskusijos ir būdingas balsavimas dėl sprendimų¹⁷. Taigi, susiformuoja naujas akademinis požiūris, jog parlamentas nebėra tik institucija, kuri tik sprendžia vidaus politikos reikalus – parlamentas tampa institucija, kuri gali aktyviai dirbti tarptautinėje politikoje, užsienio politikoje ir diplomatijoje¹⁸.

Siekiant suprasti parlamentinės diplomatijos veikimo priemones, autorius Stelios Stavridis suklasifikuoja parlamentinę diplomatiją į parlamentines veiklas ir formatus. Autorius įvardija, kad diplomatija veikia per skirtingus formatus - parlamentinės asamblėjos, asociacijos, komitetai, tarybos, įvairūs tarpparlamentiniai dialogai, sąjungos bei dvišaliai susitikimai¹⁹. Vėliau jis šias veiklas skirsto į formalius ir neformalius formatus, teigdamas, kad laisvas parlamentaro mandatas leidžia parlamentarą veikti laisviau, nei vyriausybiniam formatams. Anot autoriaus svarbus formatas – parlamentinės draugystės grupės, kurios gali būti vienos ar kelių šalių grupės, suformuotos pagal regionus ar sąjungas, pagal bendrus bruožus ar problemas. Šios draugystės grupės dažniausiai skirtos vykdyti parlamentinę diplomatiją, siekiant reaguoti į valstybėje ar regione esančią krizę bei stengiantis ją išspręsti²⁰. Svarbus momentas, šių skirtingų formatų būdu siekiamas žinių perdavimo (angl. *know how*) elementas, skirtas mokyti kitas šalis gerųjų parlamentinių praktikų²¹. Daniel Fiott papildydamas teigia, kad parlamentinę diplomatiją galima pavadinti įstatymų leidybos diplomatija (angl. *legislative diplomacy*), nes norint pasiekti efektyviausią parlamentinių asamblėjų veiklų rezultatą, pavyzdžiui, užtikrinti krizės likvidavimą ar paveikti regiono teisinę kryptį ir formą, parlamentinėms asamblėjoms veikti yra būtinas teisinis tarpvalstybinis susitarimas²². Kitaip tariant, teisinis susitarimas tarp valstybių, reiškia norą pasiekti geriausią rezultatą.

Jau minėtas Stelios Stavridis tampa vienu iš pagrindinių autorių, kuris bando dar detaliau konceptualizuoti parlamentinę diplomatiją ir jos naujas tendencijas. Kartu su Davor Jancic, remiantis ankstesniais Stavridis ir jau minėtais Weisglas ir de Boer moksliniais darbais, bando apibendrinti kai

¹⁶ Rusk, Dean. "Parliamentary Diplomacy-Debate vs. Negotiation." *World Affairs Interpreter* 26, no. 2 (1955): 121-122;

¹⁷ *Ibid*, 124;

¹⁸ de Boer, Gonnine, and Frans Weisglas. "Parliamentary diplomacy." *The Hague Journal of Diplomacy* 2, no. 1 (2007): 95;

¹⁹ Stavridis, Stelios. "Parliamentary diplomacy: any lessons for regional parliaments?." In *Las relaciones internacionales de las regiones: Actores sub-nacionales, para-diplomacia y gobernanza multinivel*, pp. 6-7;

²⁰ *Ibid*, 8;

²¹ *Ibid*;

²² Fiott, Daniel. "On the Value of Parliamentary Diplomacy". Madariaga Paper. 4 (2011): 5.

kurias esmines parlamentinės diplomatijos ypatybes, taip padėdami pagrindus tolimesniems akademiniais šios temos tyrimams²³. Savo knygoje, autoriai stengiasi nagrinėti parlamentinės diplomatijos vaidmenį ir efektyvumą atskiruose regionuose tiek teoriniu, tiek praktiniu ir lyginamuoju lygmeniu – stengiamasi atskleisti, kuo parlamentinė diplomatija yra unikali ir skiriasi nuo tradicinės diplomatijos²⁴. Tokiu būdu parlamentinė diplomatija, anot autorių, yra diplomatijos forma, kuri leidžia parlamentinėms delegacijoms veikti net su vyriausybės žinia, tačiau ir nepriklausomai nuo vyriausybės diplomatinų pastangų²⁵. Tai reiškia, kad parlamentinė diplomatija yra lanksti ir atvira diskusijoms su kitų šalių parlamentiniais nariais. Parlamentinėje diplomatijoje yra daugiau laisvės veikti, skirtingai negu tradiciniai diplomatai, parlamentiniai diplomatai nebūtinai atstovauja valstybės interesus, parlamentarai turi savo demokratinį mandatą laisvai reikštis²⁶. Kita vertus, vienos valstybės parlamente, vienoje kadencijoje, gali būti labai daug įvairių parlamentinių „diplomatijų“ - parlamentarai taip pat turi imunitetą, kas leidžia jiems dar laisviau kalbėti ir nebijoti savo pozicijos²⁷. Taigi, nors didžioji dalis literatūros apie parlamentinę diplomatiją dar tik pradeda formuotis, galima pastebėti, kad šiuo metu būdingi daugiau aprašomieji ir konceptualizuojantys naująją diplomatiją, tekstai.

Kita vertus, vis dažniau pastebimi ir empiriniai tyrimai skirti analizuoti konkrečius objektus ir parlamentinę diplomatiją skirtingose situacijoje – Europos Sąjunga tampa svarbiu tiriamuoju objektu. Mokslininkė Anna Herranz-Surrallés nagrinėja ir gilinasi į Europos Sąjungos sudėtingą tarpparlamentinio bendradarbiavimo ir konfliktų dinamiką užsienio ir saugumo politikoje²⁸. Autorė kruopščiai nagrinėja parlamentų vaidmenį formuojant ES užsienio ir saugumo politiką bei tiria sudėtingus įvairių parlamentinių institucijų santykius su kitomis valstybėmis. Ji pabrėžia, kad Europos Parlamentas, nacionaliniai parlamentai ir ES valstybių narių parlamentai turi skirtingas galias ir atlieka skirtingas funkcijas užsienio ir saugumo politikos srityse²⁹. Europos Parlamentas ir nacionaliniai parlamentai siekia veiksmingo tarpinstitucinio bendradarbiavimo ir koordinavimo, kad išlaikytų institucijų galių pusiausvyrą ir užtikrintų demokratinį sprendimų priėmimą³⁰. Dar kiek kitoks Tapio

²³ Stavridis, Stelios, and Davor Jančić. "Introduction the rise of parliamentary Diplomacy in International politics." *The Hague Journal of Diplomacy* 11, no. 2-3 (2016): 111;

²⁴ *Ibid*, 112;

²⁵ Jancic, Davor. "The European Parliament and EU-US relations: revamping institutional cooperation?." (2014): 40;

²⁶ Stavridis, Stelios, and Davor Jančić. "Introduction the rise of parliamentary Diplomacy in International politics." *The Hague Journal of Diplomacy* 11, no. 2-3 (2016);

²⁷ *Ibid*, 110;

²⁸ Herranz-Surrallés, Anna. "The EU's multilevel parliamentary (battle) field: Inter-parliamentary cooperation and conflict in foreign and security policy." *West European Politics* 37, no. 5 (2014): 958;

²⁹ *Ibid*, 960;

³⁰ Crum, Ben, and John E. Fossum. "The Multilevel Parliamentary Field: a framework for theorizing representative democracy in the EU." *European Political Science Review* 1, no. 2 (2009): 255.

Raunio straipsnis, kuriame keliamas tikslas kritiškai išnagrinėti nacionalinių parlamentų vaidmenį vykstant Europos integracijos proceso deryboms³¹. Autorius stengiasi atskleisti kuo daugiau teorija grįstos faktinio elgesio analizės, kuri neapsiribotų formalių procedūrų ir organizacinių pasirinkimų aprašymu³². Apskritai, straipsniuose galima pastebėti, kad Europos Parlamentas yra geras tiriamasis parlamentinės diplomatijos pavyzdys, nes Europos Parlamentas turi gerai užtikrinamą reprezentaciją, kurios dėka Europos integracija plečiasi ir sprendžiamas demokratinio deficito klausimas kitose valstybėse. Šiuose pavyzdžiuose ne tik išryškėja tarpvalstybinis ryšys, bet ir tarpinstitucinis bendradarbiavimas siekiant bendro tikslo.

Siekiant atskleisti mokslinės literatūros lauką Lietuvoje, galima pastebėti, kad tai kol kas nėra plačiai ištyrinėta ir aprašyta diplomatijos kryptis. Viena pirmųjų apie parlamentinę diplomatiją užsimena Asta Petraitytė-Briedienė, kuri savo straipsnyje nagrinėja 1990 metais kovo 20 d. įkurtą Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos Užsienio reikalų komisijos (vėliau pavirtusios ir pervadintos į Užsienio reikalų komitetą), veiklą iki 1992 m. lapkričio 11 d.³³ Straipsnyje autorė aprašo besiformuojančią parlamentinės diplomatijos praktiką ir pagrindinius to meto URK tikslus – užmegzti tarpparlamentinius ryšius, o per juos bandyti siekti Lietuvos pasaulinio pripažinimo ir sugrįžimo į tarptautinę bendruomenę. Tai leidžia susidaryti aiškesnį Lietuvos parlamento vaizdinį, kaip besikuriančioje Lietuvos Parlamentinėje institucijoje, kuomet ypač sudėtingais pirmaisiais Nepriklausomybės metais, nepaisant tarptautinių ryšių, lėšų, diplomatinės patirties trūkumo, komisijos nariai vykdavo susitikti su užsienio šalių parlamentarais ir politikais bei priimdavo ir sutikdavo juos Lietuvoje³⁴. Siekiant platesnės analizės apie Lietuvos parlamento vaidmenį ir parlamentinės diplomatijos ištakas, vertas dėmesio Evaldo Nekrašo tyrimas, kuriame autorius kritiškai stengiasi išnagrinėti argumentus, kuriais paprastai būtų grindžiamas vykdomosios valdžios pirmumas prieš įstatymų leidžiamąją valdžią formuojant ir vykdant užsienio politiką³⁵. Autorius straipsnyje remiasi skirtingais, įvairiose šalyse atliktais empiriniais tyrimais, gvildendamas parlamento vaidmenį Lietuvoje³⁶. Tyrimo

³¹ Raunio, Tapio. "National parliaments and European integration: What we know and agenda for future research." *The Journal of Legislative Studies* 15, no. 4 (2009): 320;

³² *Ibid*;

³³ Petraitytė-Briedienė, A. (n.d.). Neparašyta istorija: Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos Užsienio reikalų komisija (pagrindiniai veiklos aspektai). Parlamento Studijos, (30), 112-114;

³⁴ *Ibid*, 118;

³⁵ Nekrašas, Evaldas. „Valstybės užsienio politika: Parlamento vaidmuo“. *Politologija*, 4 (1998): 70-71;

³⁶ *Ibid*, 86.

galutiniame rezultate prieinama prie atsakymo, kad įstatymų leidimo valdžia turi daugiau įtakos priimant ne užsienio, o vidaus politikos sprendimus.

Deja, tačiau kol kas ši diplomatinės šaka dar mažai ištyrinėta. Bent jau kol kas, stebint mokslinę literatūrą susidaro vaizdas, kad esminės parlamentinės diplomatinės charakteristikos ir bruožai kyla iš empirinių stebėjimų ir duomenų rinkimo, tačiau ne iš teorinių svarstymų ir prieigų. Skirtingų autorių tekstuose vis randami ne vienodi apibrėžimai bei sąvokos, skiriasi pagrindiniai veikėjai, formos, funkcijos ir veiklos sritys. Dėl šios priežasties dauguma mokslinių darbų remiasi į klausimą „kaip?“, tačiau nebandoma teorizuoti parlamentinės diplomatinės, keliant klausimą „kodėl?“. Taigi, moksliniai tyrimai rodo, kad parlamentinė diplomatija yra įrankis kurti bei plėsti politinį identitetą tarp veikėjų, atstovaujančių savo institucijas. Dėl šios priežasties, yra svarbu stebėti veikėjo/aktoriaus sąveiką su institucija.

Šio **darbo struktūra** susideda iš kelių pagrindinių dalių. Pirmoje dalyje bus pristatyta institucionalizmo teorija bei pagrindinės kryptys, kurios leis tyrime teoriškai konceptualizuoti parlamentinę diplomatiją. Antrame skyriuje bus pristatyta metodika, pagal kurią bus vykdomas tyrimas, teorinis modelis ir konstruojamas tyrimo dizainas. Trečioji dalis bus skirta empirinės medžiagos analizei ir jos atitikimo teoriniam modeliui įvertinti. Ši tiriamoji darbo dalis bus sudaryta iš dviejų skyrių – žiniasklaidos ir surinktų duomenų analizė. Šioje dalyje, bus analizuojama viešai prieinama informacija bei sudaroma įvykių chronologija ir priežastinių mechanizmų schema. Duomenų analizės dalyje analizuojama surinkta medžiaga, interviu metu ir bandoma užpildyti pilkąsias zonas. Galiausiai, išvadose bus pateikti pagrindiniai tyrimo rezultatai bei patvirtintos arba paneigtos iškeltos hipotezės. Taip pat, bus pateiktos rekomendacijos ateities tyrimams.

Vertinant šio **darbo vertę ir naujumą**, galima teigti, kad pirmiausiai bus stengiamasi suprasti apie pačios parlamentinės diplomatinės galimybes, įvertinti jos naudą ir kiek tai buvo veiksminga Lietuvos praktikoje. Dėl šios priežasties pastebima, kad pastaraisiais metais atsiranda tendencija, jog parlamentinė diplomatija yra mažos, tačiau sparčiai augančios mokslininkų grupės tyrimo tema ir šiandien ši tema sulaukia pelnyto akademinio pripažinimo. Šiuo darbu stengiamasi prisidėti prie parlamentinės diplomatinės akademinės diskusijos, sprendžiant ne tik užsienio politikos, bet ir saugumo bei gynybos klausimus, kas yra vyriausybės prerogatyva. Taip pat, Vokietija tampa vienu iš pagrindinių saugumo garantų Lietuvai ir regionui, todėl galima drąsiai konstatuoti faktą, kad yra ypatingai aktualu nagrinėti tarpvalstybinį šių valstybių santykį.

1. Teorinė dalis

Pradžioje reikia pabrėžti, kad institucionalizmas tiria institucijų vaidmenis, galias, tarpusavio sąveiką bei ryšius, institucijų įtaką veikėjų elgsenai ir jų sprendimams³⁷. Tokiu būdu, nagrinėjant įvairias institucionalizmo formas, analizuojami valdžios institucijų ir piliečių santykiai. Institucionalizmas nagrinėja pokyčio procesą, tai, kaip institucijos integruojasi tam tikroje socialinėje tikrovėje. Čia svarbu suprasti ir išsiaiškinti, kaip keičiasi bei persitvarko socialinės ir politinės sistemos.

Vienu iš pagrindinių institucionalizmo teorijos pradininkų laikomas žinomas sociologas Max Weber, kuris savo darbuose analizavo „socialinio gyvenimo maksimumas“³⁸. Institucijoms, pagal M. Weber, būdingi keli atvejai: a) veiklos reguliarumas, b) normų (maksimų) visuma, į kurią yra orientuota veikla, c) mechanizmas, kuris padeda įgyvendinti normas. M. Weber nurodė taip pat ir dvi institucijų rūšis. Pirmoji, tai teisine tvarka besiremianti institucija, kurios veiklos garantija yra prievartos panaudojimas jai nepaklūstančių atžvilgiu. Antroji – konvencijomis arba bendrais sutarimais pagrįsta institucija, kurios veiklą garantuoja kitos priemonės, bet ne prievarta. Esminė institucionalizmo idėja, kuri svarbi ir šiame darbe – institucijos (galima teigti, kad plačiąja prasme – įtraukiamos taisyklės, procedūros, normos, priimtose tvarkos – formalios bei neformalios) turi įtakos individualių veikėjų elgsenai – ją riboja arba atvirkščiai – suteikia galimybių.

Ši institucionalistinė teorinė perspektyva yra dažnai išskiriama į senąjį ir naująjį institucionalizmą. Senąjį institucionalizmą aiškindamas mokslininkas R. Rhodes teigė, jog šis institucionalizmas didžiausią dėmesį nukreipia į formaliųjų-legaliųjų institucijų reikšmę³⁹. Jis pabrėžia, kad Prancūziškojoje tradicijoje svarbus konstitucionalizmas yra tarsi senojo institucionalizmo atmaina, kuri apibrėžiama per aprašymą, normatyviškumą ir legalistiškumą. Ši atmaina telkia dėmesį į institucijų formaliuosius-legaliuosius aspektus. Anot institucionalistų – institucijos yra tam tikros nustatytos bendros žaidimo taisyklės⁴⁰. Pagrindinė institucionalistinės perspektyvos prielaida – tvarka ir stabilumas, kurį sukuria bei užtikrina institucijos. Tik jos gali priversti, įgalinti bei formuoti politikos veikėjus elgtis pagal tinkamo bei reikalingo veikimo principą. Tuo pačiu, institucijos pažymi esamos politinės valdžios istoriją, viziją, tapatybę bei charakteristiką⁴¹. Institucijos tampa svarbios, nes gali paveikti elgseną, tačiau

³⁷ Unikaitė-Jakuntavičienė, Ingrida, and Sima Rakutienė. "Politikos mokslų rašto darbų rengimas: mokomoji knyga." (2015);

³⁸ Weber, M. "Bureaucracy. Classics of Organization Theory. JO Shafritz, JS London." (2001);

³⁹ Rhodes, Rod AW, Sarah A. Binder, and Bert A. Rockman. *The Oxford handbook of political institutions*. OUP Oxford, (2008): 96;

⁴⁰ March, James G., and Johan P. Olsen. "Elaborating the." *New Institutionalism*." *The Oxford Handbook of Political Institutions* (2006): 3.

⁴¹ *Ibid*, 4-5;

pabrėžtina, kad jos gali kisti. Taisyklių laikomasi, nes jos priimamos kaip natūralios ir legitimios, o iš institucijų veikėjų tikimasi, kad jie paklus ir saugos pamatinius institucijų principus bei taisykles⁴².

Naujasis institucionalizmas kaip teorinė perspektyva pradėjo vystytis nuo 1980 m., kaip reakcija į biheviorizmą ir siekė išryškinti institucijų vaidmenį nulemiant socialinių ir politinių procesų rezultatus⁴³. Svarbu pabrėžti, jog pagrindinė šio naujojo institucionalizmo teorinė įžvalga – socialinis gyvenimas yra formuojamas ne tik individualaus ar organizacinio elgesio, bet ir veiksmus struktūruojančių institucijų dėka⁴⁴. Naujasis institucionalizmas pripažįsta procedūrinių veiksmų svarbą ir taip pat siekia išvystyti teorinius modelius, kurie padėtų suprasti, kaip tam tikri veikėjai ir institucijos tarpusavyje sąveikauja.

Vieni iš naujojo institucionalizmo pradininkų J. March ir J. Olsen teigia, jog nors naujasis institucionalizmas neturi vieningos tyrimų metodologijos ar vieno tikslaus, viską apimančio, apibrėžimo. Anot autorių, politikos mokslo atstovai privalo atkreipti dėmesį į institucijų struktūrą, tam kad būtų galima suprasti atskirų politinių veikėjų elgesį ir politinius procesus. Autoriai tuo bando atkreipti dėmesį, kad atskiros veikėjų elgsenos ir tam tikrų procesų tyrimas, neatsižvelgiant į institucinius faktorius, pateikia iškreiptą politinės realybės suvokimą.

Mokslininkai Peter A. Hall ir Rosemary C. R. Taylor išskyrė tris naujojo institucionalizmo kryptis pagal skirtingus teorinius postulatus – į istorinį institucionalizmą, racionalaus pasirinkimo institucionalizmą (racionalus institucionalizmas) ir konstruktyvistinį/sociologinį institucionalizmą⁴⁵. Visi šie skirtingi požiūriai siekia išsiaiškinti, kokį vaidmenį institucijos atlieka socialinių ir politinių procesų bei rezultatų apsisprendime, jos taip pat skirtingai atkuria politinio pasaulio bendrą vaizdą. Todėl toliau bus siekiama pristatyti jų pagrindines savybes kaip veikėjai/aktoriai reaguoja į institucinio projektavimo galimybę. Dėl šios priežasties ir parlamentinės diplomatijos tyrėjai vis dažniau atsigręžia į naujojo institucionalizmo perspektyvą, siekiant suprasti, kiek ir kodėl parlamentinė institucija įgalina atskirus veikėjus veikti ir *vice versa* – kaip ir kodėl veikėjai veikia instituciją.

⁴² March, James G., and Johan P. Olsen. "Elaborating the." *New Institutionalism*." *The Oxford Handbook of Political Institutions* (2006): 5;

⁴³ Jankauskas, Algimantas, and Liutauras Gudžinskas. "Tranzitologijos peržiūra: pokomunizmo pamokos." *Lietuvos metinė strateginė apžvalga* 6, no. 1 (2008): 185;

⁴⁴ Clemens, Elisabeth S., and James M. Cook. "Politics and institutionalism: Explaining durability and change." *Annual review of sociology* 25, no. 1 (1999): 442;

⁴⁵ Hall, Peter A., and Rosemary CR Taylor. "Political science and the three new institutionalisms." *Political studies* 44, no. 5 (1996);

Pradėti vertėtų nuo **racionalaus pasirinkimo institucionalizmo krypties**, kuris teigia, kad institucijos yra taisyklės normų prasme, kurias galima laikyti pasirinkimo galimybėmis, kitaip tariant, jas galima pasirinkti apgalvotai – apsvarstant ir apsisprendžiant⁴⁶. Tai pabrėžia institucijų universalumą ir institucinės inžinerijos galimumą, nepriklausomai nuo visuomenės ar kultūros⁴⁷. Racionalaus pasirinkimo institucionalistai teigia, jog institucijos veikėjai veikia tik tuo atveju, jeigu tai teikia apčiuopiamą naudą. Ši institucionalizmo kryptis teigia, jog individai naudojami ir veikia institucijas siekiant įgyvendinti savo profesinius tikslus⁴⁸. Siekiant suprasti parlamentarų veikimo tikslus, ši kryptis teigia, kad parlamento nariams parlamentas yra jiems skirta vieta, kur jie gali įgyvendinti savo asmeninius tikslus, pasitelkiant, šiuo atveju, suteiktas parlamentinės diplomatijos priemones siekti tam tikros šlovės būnant institucijos atstovu bei pasiekti sėkmę būnant sėkmingu politiku. Racionalaus pasirinkimo teorija teigia, kad galutinis rezultatas (angl. *outcomes*) yra aktorių/veikėjų pasirinkimų rezultatas (angl. *result*)⁴⁹.

Istorinio institucionalizmo kryptis dažnai įvardijama, kaip mažiau aiški nei kiti du požiūriai, tačiau jis turi keletą esminių elementų, kuriuos galima lengvai atskirti ir pateikti⁵⁰. Šis institucionalizmas siekia suprasti ir įvardinti institucijos funkcijų elementus nuo institucijos susikūrimo pradžios norint suprasti kaip kito institucija skirtingais laikotarpiais. Šis institucionalizmas teigia, kad institucijų pasirinkimas nėra labai racionalus, institucinė inžinerija gali būti neproduktyvi ar net iš viso neįmanoma⁵¹. Tie patys interesai gali vesti į skirtingų struktūrų pasirinkimą, ir tos pačios struktūros gali atsirasti iš skirtingų interesų ir skirtingų pasirinkimų. Istorinis institucionalizmas siūlo perspektyvą, kuri pripažįsta tiek konstitucinį institucinių kontekstų pobūdį, tiek lemiamą nenumatytų pasekmių vaidmenį skatinant būsimus politikos pokyčius, pabrėžiant laikotarpio ir trukmės svarbą priežastiniuose procesuose⁵². Pagal šį institucionalizmą – institucijos veikėjas veikia pagal sukurtas ir nusistovėjusias (formalias ar neformalias) institucijos tradicijas, istorinę struktūrą ir taisykles⁵³. Veikėjai elgiasi nebūtinai

⁴⁶ Pivoras, Saulius. "Viešųjų organizacijų teorijos." *Modernus viešasis valdymas: kolektyvinė monografija, Kaunas (2012):* 45;

⁴⁷ Hall, Peter A., and Rosemary CR Taylor. "Political science and the three new institutionalisms." *Political studies* 44, no. 5 (1996): 10;

⁴⁸ *Ibid*, 11;

⁴⁹ *Ibid*, 11-12;

⁵⁰ *Ibid*, 5;

⁵¹ *Ibid*, 7-8;

⁵² Berger, Peter, and Thomas Luckmann. "The social construction of reality." In *Social theory re-wired*, Routledge, (2016): 66;

⁵³ *Ibid*, 67;

vadovaudamiesi racionaliais skaičiavimais – jiems dažnai užtenka patenkinamo rezultato, kuris pasiekiamas laikantis įprastos ir nusistovėjusios rutinos.

Paskutinė iš „Naujojo institucionalizmo“ kryptių yra **socialinis (kai kur vadinamas konstruktyvistinis) institucionalizmas**, kuris tvirtina, kad kolektyvinė elgsena sukuria institucijas, kurios turi savarankiškus interesus. Institucijos nėra tik mechaniškos žaidimo taisyklės, o natūralūs dariniai. Šios krypties institucionalistai naudoja keletą socialinio konstruktyvizmo teorijos teiginių, kurie institucijas suvokia ne tik kaip formalias taisykles, procedūras ar normas, bet ir kaip simbolių sistemas, į moralės sritį patenkančius veiksnius, kurie turi įtakos ir individų elgsenai⁵⁴. Svarbu suprasti, kad ši kryptis atsirado siekiant dar aiškiau suprasti santykį tarp institucijos ir veikėjų. Kaip March ir Olsen teigia, šis santykis – tarp struktūros ir veikėjų - yra labai svarbus, nes jis veikia dėl bendrų interesų ir vertybių, kultūrinių savybių, identiteto ir įpročių⁵⁵. Besivystantis veikėjas – žmogus, kuris yra susijęs su specifine socialine ir kultūrine tvarka – aplinka, kuri supa jį – o tai tarpininkauja jam kartu su tais, kurie jį įgalino veikti institucijoje⁵⁶. Tiesa, visa tai turi būti daroma pagal aiškius ir tikslus institucinius reglamentus ir taisykles – todėl parlamentas tampa savotišku visų veiksmų mediatoriumi. Svarbu akcentuoti, kad veikėjas veikia dėl socialinių priežasčių, tikint, kad tam egzistuoja realus poreikis. Todėl parlamento nariai turi veikti ir atlikti savo vidaus ir tarptautines pareigas, taip pat ir priimti teisingus sprendimus su pareigomis susijusiais klausimais.

Todėl apibendrinant šias aptartas tris institucionalizmo teorines kryptis, galima sukurti savitą teorinį modelį, kuris turėtų aiškiai apibrėžtą aiškinamąją galią toliau analizuojant institucijos veikimo motyvacijas ir priežastis. Pagal Peter A. Hall ir Rosemary C. R. Taylor aprašytas institucionalizmo kryptis galima konstruoti darbo teorinę prielaidą – kryptys ir motyvacijos gali būti persipynusios, t.y. institucinis veikėjas veikia ne dėl vienos priežasties, bet dėl skirtingų kontekstų ir priežasčių (veikėjas gali būti veikiamas visų trijų kryptių):

Pagal racionaliojo pasirinkimo institucionalizmo kryptį – veikėjas veikia dėl asmeninių tikslų, ambicijų ir išskaičiavimų;

⁵⁴ Hall, Peter A., and Rosemary CR Taylor. "Political science and the three new institutionalisms." *Political studies* 44, no. 5 (1996): 13-14;

⁵⁵ March, James G., and Johan P. Olsen. "The institutional dynamics of international political orders." *International organization* 52, no. 4 (1998): 951;

⁵⁶ *Ibid*, 952-953;.

Pagal istorinę institucionalizmo kryptį - veikėjas veikia pagal nusistovėjusių institucijos tradiciją, nuostatas ir praktiką;

Pagal socialinę institucionalizmo kryptį - veikėjas veikia veikiamas aplinkos ir tikint, kad egzistuoja tam svarus poreikis ir/ar grėsmė.

Tad galima bandyti šiuos galimus priežastinius ryšius įk kontekstinti ir bandyti operacionalizuoti Lietuvos atvejui:

- *Dėl atskirų LR Seimo narių asmeninių norų, tikslų ir ambicijų (racionalioji kryptis);*
- *Dėl LR Seimo praktikos, tradicijų tąsos ir aiškinių teisinių rėmų (istorinė kryptis);*
- *Dėl tarptautinės situacijos ir pavojaus Lietuvos saugumui (socialinė kryptis).*

Tad iš šių teorinių institucionalizmo prielaidų, keliama pirma darbo hipotezė H1 – **Lietuvos Respublikos Seimas vykde aktyvią parlamentinę diplomatiją su vokiečiais tiek dėl atskirų LR Seimo narių asmeninių tikslų, norų bei ambicijų, tiek dėl LR Seimo praktikos ir tradicijų, tiek dėl tarptautinės situacijos ir pavojaus Lietuvos saugumui.** Kitaip tariant H1 hipotezė teigia, jog – LR Seimo nariai Vokietijos brigados dislokavimo procese veikė tiek dėl savo asmeninių ambicijų ar tikslų (racionalioji kryptis), tiek dėl LR Seimo įsitvirtinusios praktikos (istorinė kryptis), tiek dėl aiškios grėsmės Lietuvos saugumui (socialinė kryptis).

Svarbu pabrėžti, kad institucionalizmo teorija aiškiai teigia, jog institucijos veikėjai veikia instituciją aiškiai apibrėžtose institucijos taisyklių ir kompetencijų ribose⁵⁷. Pagal Lietuvos Respublikos Konstituciją LR Seimas neturi teisės dalyvauti užsienio politikos formavime ir sprendimų priėmimo, tačiau šiame konkrečiame tyrimo kontekste, Lietuvos parlamentas bei jo aktyvūs nariai, aktyviai dalyvavo vidaus politikoje, tačiau nedalyvavo užsienio politikos priėmimuose⁵⁸. Parlamentas šiuo atveju užsiėmė parlamentine diplomatija, siekiant užtikrinti ir pasiekti vieningus Lietuvos užsienio politikos tikslus – turėti Vokietijos brigadą Lietuvoje. Todėl vertinant šią situaciją galima teigti, kad vertinant situaciją, šis tiriamas atvejis nepažeidžia institucinių taisyklių ir teorinis pagrindas atitinka reikalavimus.

⁵⁷ Berger, Peter, and Thomas Luckmann. "The social construction of reality." In *Social theory re-wired*, Routledge, (2016).

⁵⁸ Lietuvos Respublikos Konstitucijoje rašoma, kad LR Seimas ratifikuoja ir denonsuoja Lietuvos Respublikos tarptautines sutartis, o Lietuvos Respublikos Prezidentas, kartu su Vyriausybe, sprendžia ir vykdo pagrindinius užsienio politikos klausimus. Taip pat, LR Vyriausybė užmezga diplomatinius santykius ir palaiko ryšius su užsienio valstybėmis bei tarptautinėmis organizacijomis.

2. Metodologija ir tyrimo dizainas

2.1. Tyrimo dalyviai ir duomenų rinkimo metodai

Atsižvelgiant į tyrimo tikslą, darbe buvo nuspręsta taikyti du kokybinius duomenų rinkimo metodus – žiniasklaidos turinio analizę ir pusiau struktūrizuotus interviu. Šiam tyrimui interviu dalyviai buvo pasirenkami pagal asmeninį įsitraukimą į Vokietijos brigados dislokavimo Lietuvoje klausimą politiniu lygiu. Iš viso, darbe buvo naudojami 11 interviu. Visų pirma buvo atrinkti Lietuvos Respublikos Seimo nariai, kurie dėl užimamų pareigų ar savo kompetencijų buvo įsitraukę ir atliko parlamentinę diplomatiją su Vokietija, pavyzdžiui – nacionalinio saugumo ir gynybos ar užsienio reikalų komitetų nariai. Taip pat, siekiant išlaikyti faktinį objektyvumą, buvo siekiama atlikti interviu su visų Lietuvos Respublikos institucijų atstovais ir sprendimų įgyvendintojais (apklausiant kitų institucijų atstovus, buvo pasiteiraujama ir dėl parlamentarų išskyrimo ir įvardinimo, kurie buvo aktyviausiai įsitraukę ir matomi šiame procese), pavyzdžiui, LR Prezidentūros, LR KAM, URM ir Vyriausybės atstovai. Kontroliniam patikrinimui, buvo atliekamas interviu su Vokietijos Federacinės Respublikos Bundestag nariu ir Vokietijos „Konrad Adenauer Stiftung“ fondo atstovu⁵⁹, kurio pagalba į Lietuvą atvyko Bundestago nariai susitikti su parlamentarais. Atsižvelgiant į šios temos politinį jautrumą, tyrimo atlikimo laiką bei suprantant, kad tai dar nebaigtinis bei besitęsiantis procesas, tyrimo dalyviams buvo suteikiami slapyvardžiai (pridedama 1 lentelė). Prie slapyvardžio nurodyta institucija, siekiant įprasminti bei geriau pateikti apklaustojo patirtį ir kontekstą.

Slapyvardis	Institucija
1. LRS1	1. LR Seimo narys
2. LRS2	2. LR Seimo narys
3. LRS3	3. LR Seimo narys
4. URM1	4. LR Užsienio reikalų ministerijos atstovas
5. URM2	5. LR Užsienio reikalų ministerijos atstovas
6. KAM1	6. LR Krašto apsaugos ministerijos atstovas
7. KAM2	7. LR Krašto apsaugos ministerijos atstovas
8. LRV1	8. LR Vyriausybės atstovas
9. LRP1	9. LR Prezidentūros atstovas
10. VB1	10. VFR Bundestago narys
11. KAS1	11. KAS (Konrad Adenauer Stiftung) atstovas

1 lentelė. Sudarytas autoriaus

⁵⁹ Pokalbis su šio fondo atstovu įvyko dėl to, kad nors KAS fondas yra partinis fondas, tačiau vis tiek veikia tam tikslui, kad stiprinti Lietuvos ir Vokietijos ryšius bei tarpusavio santykių. Be to, kiti Vokietijos politinių partijų fondai/centrai nėra ypač aktyvūs Lietuvoje.

Taikant viešų šaltinių analizę siekiama susidaryti aiškų ir išsamių įvykių chronologinę seką. Kadangi šis analizės metodas neleidžia susidaryti pilno įvykių „paveiklo“, vėliau buvo atliekami pusiau struktūrizuoti interviu, kurie turėjo atskleisti Vokietijos dislokavimo proceso gylį ir kompleksiskumą. Klausimyno sudarymui buvo panaudota žiniasklaidos turinio analizės metu surinkta informacija. Taikant šį duomenų rinkimo metodą iš anksto, prieš interviu, suformuojami pusiau atviro tipo klausimai – tokiu būdu apklaustiesiems paliekama erdvė laisvai pasakoti apie savo patirtį, požiūrį, nuomonę ir idėjas⁶⁰.

2.2. Proceso atsekimo metodas

Siekiant *ištirti politinį procesą, kaip ir kodėl Lietuvos Respublikos Seimas, jo komitetai ir pavieniai Seimo nariai, vykdė aktyvią parlamentinę diplomatiją Vokietijos brigados Lietuvoje klausimu* bei patikrinti išsikeltas hipotezes, būtina išsiaiškinti to proceso priežastis ir varomąsias jėgas. Taigi, šio tyrimo kompleksiskumas, bandant konceptualizuoti parlamentinę diplomatiją, suponuoja, kad būtina pasitelkti atvejo analizės tyrimo strategiją, o siekiant tinkamai atskleisti atvejo gylį ir priežastingumą – bus pasitelkiama proceso atsekimo analizė. Kaip autorės, Inga Gaižauskaitė ir Natalija Valavičienė, nurodo: „klausimyno struktūra yra lanksti, ji reaguoja į realaus interviu eigą. Pagal ją gali keistis užduodamų klausimų tvarka, jų formuluotės, kilti papildomų klausimų ir panašiai“⁶¹.

Atliekant duomenų analizę šiame darbe buvo pasitelkta proceso atsekimo analizė. Proceso atsekimas yra vienas iš pagrindinių kokybinių reiškinų analizės metodų, kuris leidžia atskleisti veiksmo priežastinius ryšius⁶². Šio metodo esmė – tyrimui atrinktų diagnostinių įrodymų sisteminė analizė per iškeltų hipotezių prizmę⁶³. Būtent šis tyrimo metodas nėra skirtas pateikti vieną rezultatą tam tikru momentu, tačiau labiau nustatyti svarbiausius priežastinius elementus, kurie generuoja galutinį tyrimo rezultatą, kitaip tariant – peržiūrėti ir išanalizuoti visą proceso eigą, turint aiškų galutinį rezultatą, ne tik vieno epizodo ar įvykių reikšmę⁶⁴. Šiuo metodu, pirmiausia, remianti metodo charakteristiką, aprašoma praeities įvykių ir/ar procesų loginė seka – tokiu būdu sudaromas empirinio tyrimo branduolys⁶⁵. Toliau

⁶⁰ Gaižauskaitė, Inga, and Natalija Valavičienė. *Socialinių tyrimų metodai: kokybinis interviu: vadovėlis*. Vilnius: Registrų centras, 2016;

⁶¹ *Ibid*, 20.

⁶² Sprinz, Detlef F., and Yael Wolinsky-Nahmias, eds. *Cases, numbers, models: International Relations research methods*. University of Michigan Press, 2002.;

⁶³ Collier, David. "Understanding process tracing." *PS: political science & politics* 44, no. 4 (2011): 823;

⁶⁴ Hall, Peter A. "Systematic process analysis: when and how to use it." *European Management Review* 3, no. 1 (2006): 25;

⁶⁵ Sprinz, Detlef F., and Yael Wolinsky-Nahmias, eds. *Cases, numbers, models: International Relations research methods*. University of Michigan Press, 2002: 22.

bandoma išryškinti specifinius priežastinius ryšius, kurie lėmė tam tikrą proceso ar įvykių baigtį⁶⁶. Tokiu būdu, metodas leidžia suprasti veiksmų grandies vidurį⁶⁷.

Šis proceso atsekimo metodas gali būti naudojamas pagal tris skirtingus tyrimo kampus: 1) dedukcinis teorijos tikrinimas (angl. *theory testing*) pagal analizuotus empirinius duomenis); 2) indukcinis teorijos kūrimas (angl. *theory building*) pagal analizuotus empirinius duomenis; 3) baigties aiškinimas (angl. *outcome explanation*), pasitelkiant dedukcinius ar indukcinis teorijos aiškinimus⁶⁸. Tačiau yra išskirtas ir ketvirtasis tyrimo kampas, kuris teigia, kad vadovaujantis abdukcine, t.y. būdas, remiantis turimomis žiniomis, faktais ir teorijomis, sukurtomis hipotezėmis, atlikti tyrimo analizę, siekiant paaiškinti surinktą empirinę medžiagą ir pasirinktą teoriją nuolat „kūrybiškai“ gretinant⁶⁹. Dėl šios priežasties, šiame tyrime buvo pasirinktas **ketvirtasis** proceso – abdukcinis atsekimo metodikos variantas. Abdukcinis būdas buvo pasirinktas dėl tinkamumo šiam tyrimui – buvo surasta pakankamai nemažai duomenų, kas leido abdukciniu būdu išryškinti hipotezę (H2), kuri tuo tarpu bus vėliau tikrinama ir leis atskleisti nežinomuosius.

Siekiant atlikti šį tyrimą, būtina nustatyti reikalingus tolimesnius veiksmų žingsnius:

1) Sukonstruojama laiko juosta, kuri leis sukurti chronologinę įvykių seką (laiko juostoje įvardijami svarbiausi įvykiai, kurie leis įvertinti jų įtaką rezultatui), kuri padės nustatyti tikslų priežastingumą ir „juodąją dėžę“ (angl. *black box*);

2) Konstruojama priežastingumo schema, kuri leis stebėti priežastinius mechanizmus (angl. *black box*), kurie sujungia priežastis su rezultatu;

3) Surinkti reikalingi duomenys interviu pagalba, vėliau analizuojami ir aptariami, siekiant patvirtinti arba paneigti iškeltas tyrimo hipotezes.

2.3. Tyrimo dizainas

Šio darbo tiriamasis objektas yra LR Seimas ir jo vykdoma parlamentinė diplomatija Vokietijos ir Lietuvos santykiuose Vokietijos brigados siektino nuolatinio dislokavimo Lietuvoje procese. Tyrimo laikotarpis bus pasirinktas nuo 2022 m. spalio mėnesio, kai Lietuvoje, Rukloje, tuometinė Vokietijos gynybos ministrė spaudos konferencijos metu teigė, kad į Lietuvą Vokietijos brigada nebus dislokuojama

⁶⁶ Hall, Peter A. "Systematic process analysis: when and how to use it." *European Management Review* 3, no. 1 (2006): 27;

⁶⁷ *Ibid*;

⁶⁸ Collier, David. "Understanding process tracing." *PS: political science & politics* 44, no. 4 (2011);

⁶⁹ Beach, Derek, and Rasmus Brun Pedersen. *Process-tracing methods: Foundations and guidelines*. University of Michigan Press, 2019: 12.

nuolatiniam buvimui, o tik esant krizei per nedidelį laiko tarpą⁷⁰, iki 2023 m. rugsėjo, dabartiniam Vokietijos gynybos ministrui Boris Pistorius patvirtinus, kad „Berlynas dislokuos visą brigadą Lietuvoje nuolatiniam buvimui“⁷¹. Būtent šis pasirinktas laikotarpis leis nuodugniau išnagrinėti ir suprasti priežastis, dinamiką vykdomos parlamentinės diplomatijos. Šis sukurtas modelis leis patikrinti LR Seimo narių, veikusių Vokietijos brigados Lietuvoje klausime dėl kelių pagrindinių institucionalizmo teorinių krypčių išskirtų priežasčių (žr. teorinė dalis).

Apsibrėžus teorines prielaidas svarbu pabrėžti, kad institucija galėjo veikti ir veikiama visų trijų įvardintų priežasčių, nebūtinai veikiant vienai. Dėl to darbe formuojamos dvi **hipotezės**. Pirmoji hipotezė H1, kildinama iš anksčiau aprašytų teorinių prielaidų (žr. puslapis 20). O antroji hipotezė H2, grindžiama iš žiniasklaidos analizės (žr. puslapis 40).

Šiame darbe pasinaudojant tyrimu, bus siekiama patikrinti teorijos atitikimą empiriniame stebėjimo atvejuje – tikrinamas LR Seimo narių priežastingumas, lėmęs Lietuvos parlamento įsitraukimą. Toks proceso atsekimo metodas padės išryškinti ryšius tarp trijų institucionalizmo teorinių krypčių, suprasti, kaip veikia LR Seimo ir jos veikėjų tarpusavio sąveika, kaip kito priežastys, apibrėžtu laikotarpiu, bei patvirtinti ar paneigti iškeltas darbo hipotezes.

Tyrimas buvo vykdomas **specifine eiga ir pagal tam tikrą etiką**. Tyrimo dalyviams sutikus, buvo atliekami pusiau struktūrizuoti pokalbiai, kurie buvo įrašyti gyvo susitikimo metu arba „*Microsoft Teams*“ platformos pagalba, pašnekovui sutikus, šie garso įrašai buvo įrašyti. Vėliau šie interviu buvo transkribuojami ir pritaikyti analizavimui. Svarbu pabrėžti, kad tai dar besitęsiantis procesas ir apklausti žmonės dar dalyvauja svarbiose diskusijose bei derybose dėl Vokietijos pilnos brigados dislokavimo Lietuvoje galutinio įgyvendinimo. Dėl šios priežasties apklaustieji prašė šiame darbe išlaikyti tyrimo etiką ir dalyvių anonimiškumą, todėl transkribuoti klausimynai nebus įtraukti į priedus, nes iš kai kurių asmenų atsakymų galima būtų atskleisti, su kuo buvo atliekami interviu.

Taigi, atsižvelgiant į šiuos prašymus bei siekiant apklausti kuo daugiau Lietuvos ir Vokietijos politikų ir sprendimų priėmėjų bei įgyvendintojų, šiame darbe buvo laikomasi anonimiškumo etikos

⁷⁰ LRT, „Ministrai: esant krizei, Vokietijos brigada būtų dislokuojama Lietuvoje per 10 dienų“, žiūrėta 2024 m. vasario 4 d., <https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/1796116/ministrai-esant-krizei-vokietijos-brigada-butu-dislokuojama-lietuvoje-per-10-dienu>;

⁷¹ LRT, „Pistoriusas Vilniuje: Vokietija yra pasirengusi visam laikui dislokuoti brigadą Lietuvoje“, žiūrėta 2024 m. vasario 4 d., <https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/2021505/pistoriusas-vilniuje-vokietija-yra-pasirengusi-visam-laikui-dislokuoti-brigada-lietuvoje>.

principų. Dėl to, poskyryje „Tyrimo dalyviai“, informantams suteikti slapyvardžiai bus naudojami vėlesnio tyrimo metu.

Vis tik, reikia paminėti, kad šis tyrimas neišvengiamai turi **trūkumų ir ribotumų**. Pirmasis trūkumas, kad parlamentinė diplomatija, kaip ir galima buvo pastebėti iš literatūros apžvalgos, dar mažai ištirta, todėl trūksta didesnių teorinių darbų, kuriuose būtų bandoma konceptualizuoti parlamentinę diplomatiją teoriniuose tyrimuose. Todėl šis darbas buvo bandymas taikyti institucionalizmo teoriją ir bandyti paaiškinti parlamentinės diplomatijos veikimo/veiklos priežastingumą, tačiau nebandant ieškoti kitų teorinių prieigų aiškinant parlamentinę diplomatiją.

Kitas trūkumas – Vokietijos brigados dislokavimo procesas Lietuvoje buvo padengtas visų pagrindinių Lietuvos Respublikos institucijų, todėl tam, kad susidaryti tikslesnį vaizdinį visų įvykusių procesų, būtina atlikti visų institucijų veikimą, tarpusavio sąveiką ir ryšį tarp Lietuvos ir Vokietijos institucijų ir politikos įgyvendintojų bei sprendėjų. Tačiau, dėl darbo apimties ir tikslo tirti Lietuvos parlamentinę diplomatiją, buvo nuspręsta apsiriboti tik Lietuvos Parlamento ir atskirų jo narių veikla ir sąveika su kitomis Lietuvos institucijomis. Taip pat, trumpas atvejo stebėjimo laikotarpis gali nep parodyti viso proceso paveikslo, nes Lietuvos ir Vokietijos kariniai bei saugumo santykiai ir įsipareigojimai vyko žymiai anksčiau (kaip pvz., 2017 m. sprendimas dislokuoti Vokietijos ginkluotų pajėgų batalioną pagal eFP formatą) nei pasirinktas stebėjimo laikas.

3. Tyrimas

3.1. Tyrimo konteksto prielaidos ir žiniasklaidos analizė

Stengiantis sukurti tyrimo mechanizmą, pradžioje yra būtina atlikti žiniasklaidos analizę, kuri leistų tinkamai atskleisti tyrimo priežastis. Tam tikslui pasiekti, reikia suprasti, kad jau kurį laiką, Lietuvos ir Vokietijos dvišaliai santykiai vis dažniau minimi ne tik politikos ar ekonomikos kontekste, bet ir vertinant Lietuvos bei viso Baltijos regiono saugumą ir gynybą. Svarbu atkreipti dėmesį, kad būtent Vokietija nuo 2016 metų apsiėmė lyderystės vaidmenį ir pradėjo tarptautinio NATO priešakinių pajėgų bataliono vadovavimą, kuris dislokuotas Lietuvoje. Tarptautiniai NATO batalionai Lietuvoje, kaip ir kitose Baltijos šalyse ir Lenkijoje, dislokuoti 2017 metais, reaguojant į išaugusią Rusijos grėsmę po Krymo aneksijos, o vėliau panašūs vienetai buvo atsiųsti į kitas rytinio NATO sparno šalis⁷². Lietuvoje batalionui vadovauja Vokietija – būtent Vokietija šiam vienetai skyrė daugiausia karių iš visų kitų NATO valstybių. Tačiau 2022 m. vasario 24 d. Rusijai pradėjus pilno masto invaziją prieš Ukrainą, ši tarpusavio valstybių partnerystės svarba dar labiau padidėjo – Vokietija paskelbė didinanti savo karinį buvimą Baltijos šalyse ir padidinti iki brigados dydžio vieneto savo karinį padalinį Lietuvoje. Šis sprendimas buvo ilgų derybų ir darbo rezultatas. Vis dėlto, šios idėjos įvykdymas pasitiktas ir suprastas skirtingai tarp Lietuvos ir Vokietijos sostinių, kuomet neaiškiai ištransliuota žinutė tarp valstybių, pasėjo abejones šiai brigadai atsirasti Lietuvoje.

2022 metų birželio 7 d. Vilniuje Lietuvos Respublikos prezidentas Gitanas Nausėda ir Vokietijos kancleris Olafas Scholzas pasirašė komunikatą, kuriuo buvo sutarta, kad be veikiančios ir sustiprintos priešakinių pajėgų bataliono kovinės grupės, Vokietija yra pasirengusi vadovauti pilnai kovos veiksams paruoštai brigadai Lietuvoje, kuri bus skirta atgrasyti ir esant reikalui ginti nuo Rusijos agresijos nuo pat pirmos valandos „x“⁷³. Lietuvos ir Vokietijos vadovai tuomet pasirašytame komunikate įvardijo Rusiją, kaip ilgalaikę karinę grėsmę Europai bei patvirtino šalių įsipareigojimą kolektyvinei visų sąjungininkų gynybai⁷⁴. Tai buvo padėtas ryškus žingsnis siekiant užtikrinti Lietuvos ir regiono saugumą bei padėti pamatai prieš atgrasymui. Tai svarbus momentas, nes komunikate yra teigiama, kad Lietuvos ir Vokietijos vadovai pritaria siekiui toliau stiprinti rytinę NATO dalį, kad Aljansas užtikrintų patikimą

⁷² 15min.lt, „A. Anušauskas: siekiame, kad NATO brigada ateityje būtų dislokuota pilna apimtimi“, žiūrėta 2024 m. vasario 17 d., <https://www.15min.lt/naujiena/aktualu/lietuva/a-anusauskas-siekiame-kad-nato-brigada-ateityje-butu-dislokuota-pilna-apimtimi-56-1743320>;

⁷³ LRT, „Ambasadorius: reiškiamas nepasitenkinimas Vokietija į Lietuvą neatsiųs nė vieno papildomo kario“, žiūrėta 2024 m. vasario 17 d., <https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/1848115/ambasadorius-reiskiamas-nepasitenkinimas-vokietija-i-lietuva-neatsius-ne-vieno-papildomo-kario>;

⁷⁴ Lietuvos Respublikos Prezidentas, „Prezidentas ir Vokietijos Kancleris paskelbė komunikatą, kuriuo įsipareigojama didinti Vokietijos karines pajėgas Lietuvoje“, žiūrėta 2024 m. vasario 24 d., <https://lrp.lt/lt/ziniasklaidos-centras/naujienos/38547>.

atgrasymą ir gynybą regione. Taip pat, pabrėžiama, kad Vokietija yra įsipareigojusi sukurti brigadą. Tačiau šioje vietoje kilo neaiškumų – Lietuvos Respublikos Prezidentūros puslapyje yra patalpintas komunikatas anglų kalba, kuriame yra nurodyta, kad „Vokietija yra pasirengusi vadovauti tvirtai ir kovai pasirengusiai brigadai Lietuvoje, skirtai atgrasyti ir gintis nuo Rusijos agresijos“⁷⁵. Tačiau Vokietijos Kanclerio oficialiame „*Bundesregierung*“ puslapyje, pateiktoje vokiškojo komunikato versijoje, prie to paties sakinio, yra pridėtas vokiškas sakinytis teigiant, kad „šią brigadą, kuriai vadovaus Lietuvoje nuolat dislokuotas brigados štabo priešakinis elementas, sudarys <...> vokiečių kovinės pajėgos“⁷⁶. Būtent šios dalies nėra angliškoje versijoje, paliekant angliškąją versiją su daugiau interpretacijos, kokia dalis Vokietijos brigados bus dislokuota Lietuvoje nuolatiniam buvimui. Tuo metu buvo pasirodžiusių pranešimu, kad Vokietijoje buvo svarstomas siūlymas, kad pažadėtoji brigada veiks Vokietijoje, o Lietuvoje bus dislokuojama, to prireikus⁷⁷. Tačiau Lietuvos atstovai pranešė, kad tai nėra galutinis Vokietijos sprendimas – komentodamas tuometinis Lietuvos Krašto apsaugos ministras Arvydas Anušauskas teigė, kad dėl brigados dislokavimo dar bus kalbama, o Lietuvos Užsienio reikalų ministras Gabrielius Landsbergis tvirtino, kad Lietuva iš Vokietijos tikisi didesnio įsitraukimo.

2022 m. birželio pabaigoje įvykęs, NATO viršūnių suvažiavimas tarsi galutinai įtvirtino NATO rytinio flango stiprinimą taip nustatant naują atgrasymo ir gynybos pozicijų pagrindą – NATO sąjungininkai įsipareigojo rytinėje dalyje dislokuoti papildomas kovai parengtas karines pajėgas, kurios bus padidintos nuo esamų kovinių grupių iki brigados dydžio vienetų⁷⁸. Tačiau buvo paliekama teisė pačioms valstybėms tartis dėl šio plano realizavimo tarp „*Framework Nations*“ ir „*Host Nations*“ – šiuo atžvilgiu tarp Vokietijos ir Lietuvos.

Vėliau šis susitarimas dėl brigados buvo toliau paskendęs neaiškume – 2022 m. liepos 28 d. Lietuvos kariuomenės vadas pranešė, kad „pirmieji Vokietijos brigados kariai mūsų šalyje bus dislokuoti iki rugsėjo mėnesio“⁷⁹. Tuo metu buvo sakoma, kad sprendžiama, kur dislokuoti pirmuosius

⁷⁵ Lietuvos Respublikos Prezidentas, „Joint communiqué by the President of the Republic of Lithuania and the Chancellor of the Federal Republic of Germany“, žiūrėta 2024 m. vasario 24 d., <https://lrp.lt/en/joint-communique-by-the-president-of-the-republic-of-lithuania-and-the-chancellor-of-the-federal-republic-of-germany/38541>;

⁷⁶ Der Bundeskanzler der Bundesrepublik Deutschland, „Gemeinsames Kommuniqué“, žiūrėta 2024 m. vasario 24 d., <https://www.bundesregierung.de/resource/blob/975226/2048462/9f04def5b2e425f31101dce58f252202/2022-06-07-kommunique-data.pdf?download=1>;

⁷⁷ Financial Times, „Germany plans to base extra Nato troops at home rather than Lithuania“. Žiūrėta 2024 m. vasario 26 d., <https://www.ft.com/content/769ff234-ea57-4596-826c-5e66693effe2>;

⁷⁸ NATO, Madrid Summit Declaration, žiūrėta 2024 m. vasario 26 d., https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_196951.htm;

⁷⁹ LRT, „Lietuvos kariuomenės vadas: pirmieji Vokietijos brigados kariai mūsų šalyje bus dislokuoti iki rugsėjo“ žiūrėta 2024 m. kovo 10 d., <https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/1747954/lietuvo-kariuomenes-vadas-pirmieji-vokietijos-brigados-kariai-musu-salyke-bus-dislokuoti-iki-rugsejo>.

priešakinio elemento karius, tačiau „galutinio taško reikia dar truputiuką palaukti, nes dabar kaip tik vyksta susitikimai pačiame aukščiausiam kariniame lygmenyje“. Dar po daugiau nei mėnesio atvyko pirmieji Lietuvoje dislokuojamos vokiečių brigados kariai, kurios elementą sudarė apie 100 karių ir keliasdešimt technikos vienetų, skirtų vadovavimui, apsaugai, ryšiams, žvalgybai ir logistikai⁸⁰.

Rugsėjo mėnesio 13 d. Krašto apsaugos ministerija pranešė, kad tuometiniai Krašto apsaugos viceministrai Vilius Semeška ir Margiris Abukevičius „svarbiausius Lietuvai priskirtos brigados klausimus aptarė su Vilniuje apsilankiusiu Vokietijos gynybos ministerijos valstybės sekretoriumi Benediktu Zimmeriu“⁸¹. Kaip pranešime skelbiama, kad buvo aptarti vykdomi ir planuojami infrastruktūros bei įsigijimų projektai, teigiant, kad „Lietuva deda visas pastangas, kad sąjungininkų brigadą šalyje būtų galima priimti pilna apimtimi“⁸². Tuomet Krašto apsaugos ministras tvirtino, jog „vokiečiai yra sustiprinę savo pajėgų buvimą NATO priešakinių pajėgų kovinėje grupėje, o taip pat – įsipareigoję sustiprinti savo buvimą Lietuvoje iki brigados lygio <...> Brigados štabas Lietuvoje jau dislokuotas, darome viską, kad kuo greičiau ir kokybiškiau priimtume Lietuvoje visą brigadą“.

Tačiau jau spalio mėnesio 8 d., Lietuvoje viešėjusi tuometinė Vokietijos gynybos ministrė Christine Lambrecht paskelbė, kad Lietuvai priskirta Vokietijos kariuomenės brigada, visgi, nebus dislokuojama visam nuolatiniam buvimui - bet, kilus valstybėje karui ar krizei, būtų permesta bei dislokuota į Lietuvą per maždaug 10 dienų⁸³. „Mes užtikrinsime, kad brigada galėtų būti perkelta į Lietuvą per nedidelį laiko tarpą, per dešimt dienų. Todėl yra labai svarbu, kad mes nuolat darytume pratybas“ – teigė spaudos konferencijoje tuometinė Vokietijos gynybos ministrė Christine Lambrecht. Šis pareiškimas sukėlė didžiulį rezonansą Lietuvoje, nes anksčiau, pasirašytas komunikatas tarp valstybių vadovų buvo pasitiktas pozityviai, neva reiškiantis pastovų buvimą Vokietijos brigados Lietuvoje, ir Lietuvos įsivaizdavimas - paneigtas. Lietuvos Respublikos Krašto apsaugos ministras Arvydas Anušauskas nematė nieko blogo, kad šeštadienį vykusiame susitikime Spalio 8 d., Rukloje, su Vokietijoje gynybos ministre Christine Lambrecht, pareiškė, jog dešimties dienų terminas yra tinkamas. Tuomet toje pačioje spaudos konferencijoje krašto apsaugos ministras Arvydas Anušauskas patikino, kad tokios

⁸⁰ LR KAM, „Į Lietuvą atvyko pirmieji Vokietijos brigados kariai“, žiūrėta 2024 m. kovo 8 d., <https://kam.lt/i-lietuva-atvyko-pirmieji-vokietijos-brigados-kariai/>;

⁸¹ LRT, „Lietuvai rengiantis priimti Vokietijos brigadą, šalių atstovai aptarė poreikius, žiūrėta 2024 m. kovo 8 d., <https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/1778652/lietuva-rengiantis-priimti-vokietijos-brigada-saliu-atstovai-aptare-poreikius>;

⁸² *Ibid*;

⁸³ LRT, „Ministrai: esant krizei, Vokietijos brigada būtų dislokuojama Lietuvoje per 10 dienų“, žiūrėta 2024 m. vasario 4 d., <https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/1796116/ministrai-esant-krizei-vokietijos-brigada-butu-dislokuojama-lietuvoje-per-10-dieniu>.

spartos pakanka, jog Lietuva jaustųsi saugi ir pasiruošusi. „Prisiminkime Ukrainos atvejį – beveik 90 dienų buvo žinoma informacija apie Rusijos pajėgų telkimą jos pasienyje“ – tuo metu papildydamas Vokietijos ministrę sakė Lietuvos Krašto apsaugos ministras A. Anušauskas.

Ši žinia tapo epicentru sprendžiant Vokietijos brigados klausimą Lietuvoje, kuomet viešoje erdvėje padaugėjo Seimo narių komentarų ir aiškios kritikos ne tik Prezidentūrai, dėl neaiškumų komunikate, bet tik vyriausybės nariams, kurie „nesugeba užtikrinti Lietuvos saugumo interesų“, buvo kviečiami pasisakyti komiteto posėdžiuose bei spausti Vokietiją dėl brigados nuolatinio buvimo Lietuvoje⁸⁴. Tuomet Nacionalinio saugumo ir gynybos komiteto pirmininkas Laurynas Kasčiūnas viešai kritikavo ministro išsakyta mintį, kad tokio sprendimo užtenka ir tvirtino, kad „Lietuvos interesas bei tikslas yra turėti brigadą čia (Lietuvoje). O kas ir ką komunikuoja... kartais reikėtų mažiau komunikuoti, o daugiau dėti pastangų įtikinant vokiečius“⁸⁵. Į šią repliką reaguodamas A. Anušauskas atsakė, jog „Jokie susitarimai nėra nei pakeisti, nei kaip nors interpretuojami kitaip. Kokie jie sudaryti buvo, tokie ir yra. Mes būtent dėl to ir siekiame vystyti infrastruktūrą, kalbamės apie tai su Vokietija – abi šalys specialiai sudarė darbo grupę. Dar kartą pabrėžiu, kad su savo interpretacijomis (kritikai – ELTA) labai skuba“⁸⁶. Ministras atmetė Seimo Nacionalinio saugumo ir gynybos komiteto (NSGK) narių kritiką ir dėl komiteto posėdžių nelankymo, ir dėl neva pasikeitusios Lietuvos pozicijos NATO sąjungininkų brigados atžvilgiu.

Į šį nesutarimą reaguodamas Užsienio reikalų ministras Gabrielius Landsbergis sakė besitikintis, kad A. Anušauskui yra žinoma daugiau informacijos apie galimą Vokietijos brigados dislokavimą Lietuvoje nuolat, tačiau nustebo, kad „keista, kodėl tada jis to nepasako“⁸⁷. Panašiai kalbėjo ir Žygmantas Pavilionis, teigdamas, kad „mes turime aiškiai sakyti tai, dėl ko apsisprendėme dar prieš Madrido NATO viršūnių susitikimą, tai yra kad vokiečių brigada turi būti čia, Lietuvoje. Ir turi būti dabar. <...> Mes neturime laiko 10 dienų laukti“⁸⁸.

Į šią viešą diskusiją reaguodamas Lietuvos Respublikos Prezidentas Gitanas Nausėda sakė, kad „krašto apsaugos ministras Arvydas Anušauskas turėtų aiškiau kalbėti apie tai, jog Lietuva siekia

⁸⁴ Delfi, „Anušauskui – nemaloni kritika: teks aiškintis Seime“, žiūrėta 2024 m. kovo 8 d., <https://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/anusauskui-nemaloni-kritika-teks-aiskintis-seime-91449033>;

⁸⁵ LRT, „Žiezirbos tarp Kasčiūno ir Anušausko – komunikacijos nesusipratimas, pavydas ar prasidedanti kova dėl posto partijoje?“, žiūrėta 2024 m. kovo 9 d., <https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/1798540/ziezirbos-tarp-kasciuno-ir-anusausko-komunikacijos-nesusipratimas-pavydas-ar-prasidedanti-kova-del-posto-partijoje>;

⁸⁶ *Ibid*;

⁸⁷ *Ibid*;

⁸⁸ *Ibid*.

nuolatinio Vokietijos kariuomenės brigados dislokavimo, ir paragino vengti dviprasmiškų signalų⁸⁹. „Mūsų interesas yra turėti Vokietijos brigadą čia. Ir mes turime padaryti viską, kad šis procesas neišsitęstų per begalę metų“, - pridūrė paklaustas G. Nausėda.

Kritikuojamas Krašto apsaugos ministras A. Anušauskas, kad viešai palaikė sprendimą Vokietijos kariuomenės brigadą krizės atveju Lietuvoje dislokuoti per 10 dienų, ministras dar kartą pabrėžė, kad Vokietija jokių įsipareigojimų nekeičia. Ministras tikino, kad „brigada bus kuriama ir plečiama palaipsniui, kartu su Lietuvos pastangomis sukurti reikiamą infrastruktūrą“.

Lapkričio mėnesį, šią neaiškią situaciją komentuodama Lietuvos Respublikos premjerė Ingrida Šimonytė teigė, kad „čia turbūt yra tokio nesusiženkėjimo dalykas, kai iš konteksto iškirptos tam tikros frazės ir gali būti padarytos klaidingos išvados“, tikindama, kad pati neseniai su Vokietijos gynybos ministre Christine Lambrecht aptarusi apie vokiečių brigados perkėlimo į Lietuvą perspektyvas⁹⁰. Tuomet Premjerė tikino, kad procesas užtrunka dėl „brangiai kainuojančios infrastruktūros, kurią reikia sukurti tam, kad Lietuva būtų pajėgi priimti brigados dydžio pajėgumus“, tačiau darbai vyksta⁹¹. I. Šimonytė taip pat pažymėjo, kad ministrui A. Anušauskui partijos kolegų išsakyta kritika buvo ne kaltinimai, o labiau priekaištai, nes Lietuvos pagrindinis interesas yra labai aiškiai komunikuoti ir siekti, kad Vokietijos brigada šalyje būtų dislokuojama nuolatiniame buvime⁹². Tačiau kiek po mėnesio, I. Šimonytė teigė, kad visa ši situacija, tarsi „tango – reikia dviejų, kad pasiektumei rezultatą. Šiuo metu atrodo, jog patekome į vištos ir viščiuko diskusiją: ar pirma turi būti infrastruktūra, ar brigada turėtų būti priskirta Lietuvos ir viso regiono reikmėms⁹³.

Lapkričio mėnesį, Vokietijos užsienio reikalų ministrė Annalena Baerbock aiškindama situaciją, teigė, kad Lietuvai vis dar ruošiant reikiamą karinę infrastruktūrą, dalis vokiečių karių brigados budės Vokietijoje, sakydama, kad „Infrastruktūros klausimas yra labai svarbus. Jeigu galvojame apie ilgalaikius sprendimus, mums reikia ilgalaikės infrastruktūros tam, kad turėtume kovai pasirengusią

⁸⁹ LRT, „Nausėda ragina vengti dviprasmiškų signalų Vokietijai dėl brigados, Anušauskui linki ryžto ir drąsos“, žiūrėta 2024 m. kovo 9 d., <https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/1799176/nauseda-ragina-vengti-dviprasmisku-signalu-vokietijai-del-brigados-anusauskui-linki-ryzto-ir-drasos>;

⁹⁰ LRT, „Šimonytė apie kilusias dvejetas dėl Vokietijos brigados: tai yra nesusiženkėjimo dalykas“, 2024 m. kovo 9 d., <https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/1813500/simonyte-apie-kilusias-dvejones-del-vokietijos-brigados-tai-yra-nesusisnekejimo-dalykas>;

⁹¹ *Ibid*;

⁹² *Ibid*;

⁹³ LRT, „Premjerė: dėl Vokietijos brigados kyla dilema, pirma įsipareigojimai ar infrastruktūra“, 2024 m. kovo 9 d., <https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/1834387/premjere-del-vokietijos-brigados-kyla-dilema-pirma-ispareigojimai-ar-infrastruktura>.

brigadą ir galėtume ją dislokuoti. Kaip minėjau, dalis jos bus Lietuvoje, bet dalis – Vokietijoje, kuri galėtų būti dislokuota šalyje per keletą dienų“⁹⁴. Į šią mintį reaguodamas G. Landsbergis patikino ministrę, kad Lietuva aktyviai sprendžia šį klausimą ir 2026 m. turės visą reikiamą infrastruktūrą brigados dislokavimui, laikant naratyvą, kad „2026 m. Lietuva bus pasirengusi priimti visą brigadą“⁹⁵.

Tačiau ryškiausią toną, Vokietijos nepasitenkinimo Lietuvos spaudimui Vokietijai dėl brigados klausimo, buvo galima išgirsti 2022 m. gruodžio 19 d., LR Seime įvykusioje viešoje metinėje Lietuvos-Vokietijos forumo konferencijoje, kurios metu, įžanginę kalbą sakydamas Vokietijos ambasadorius Lietuvoje Matthias Sonn‘as griežtai tvirtino, kad „bet kokia idėja, kas reiškiant nepasitenkinimą Vokietijai galėtų būti paspausta ar priversta (dislokuoti brigadą) – neatsiūš nei vieno papildomo vokiečių kario į Lietuvą.“⁹⁶ Ambasadorius pabrėžė, kad viešoje erdvėje kilę debatai dėl Vokietijos įsipareigojimo Lietuvoje dislokuoti brigadą įgavo nepasitikėjimo atspalvį ir tai žeidžia Vokietiją, be to, ši diskusija yra „ardanti ir skaldanti: „Aš noriu išdėstyti vieną labai svarbų ir jautrų dalyką. Aš keliskart pajutau intonacijas, kurios mažiausiai implikavo, o kartais ir sakė tiesiai, kad Vokietija atsitraukia ar nenori vykdyti prisiimtų įsipareigojimų. Tai yra a) netiesa, b) įžeidžia ir c) ir tai politinis aspektas, kurį aš noriu jums visiems pabrėžti, niekam nenaudinga.“⁹⁷. Vėliau dar pridūrė, manantis, kad „Diskusija, kas buvo sutarta birželį kanclerio O. Scholzo ir prezidento G. Nausėdos buvo persunkta tam tikru nepasitikėjimu, ar Vokietija yra patikima sąjungininkė imtis centrinio vaidmens kuriant brigadą, stiprinant rytinį flangą.“

Tos pačios konferencijos metu, Vilniuje taip pat viešėjo ir Vokietijos parlamentarai, kurie ir patys, paklausti, nesutarė, ar Vokietija turi į Lietuvą atsiųsti brigadą, sakydami, kad realiausia, brigada galėtų į Lietuvą atvykti 2026 metais, tačiau dar reikia nuveikti daug darbų, tarp kurių, sukurti infrastruktūrą – ne tik kariams, personalui, technikai, bet ir šeimoms. Tačiau buvo ir manančių ir klausiančių, ar Vokietija apskritai dislokuos brigadą. Vokietijos Bundestago Užsienio reikalų komiteto pirmininko pavaduotojas Thomas Erndl teigė, kad „prioritetas turi būti Ukraina ir turime investuoti į

⁹⁴ LRT, „Vokietijos diplomatinės vadovė: dalis brigados bus Lietuvoje, dalis – Vokietijoje“, 2024 m. kovo 10 d., <https://www.lrt.lt/naujienos/pasulyje/6/1819306/vokietijos-diplomatijos-vadove-dalis-brigados-bus-lietuvoje-dalis-vokietijoje>;

⁹⁵ *Ibid*;

⁹⁶ LR Seimas, 2022-12-19 Konferencija „Lietuva ir Vokietija: Europe 2022“, 10:23 minutė, <https://www.youtube.com/watch?v=2RtLDXSWH8>;

⁹⁷ LRT, „Ambasadorius: reiškiamas nepasitenkinimas Vokietija į Lietuvą neatsiūš nė vieno papildomo kario“, 2024 m. kovo 10 d., <https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/1848115/ambasadorius-reiskiamas-nepasitenkinimas-vokietija-i-lietuva-neatsi-us-ne-vieno-papildomo-kario>.

pagalbą jai⁹⁸“. Vokietijos žaliųjų atstovė saugumo ir politikos klausimais, Vokietijos Bundestag narė, teigė, kad pernelyg daug diskusijų pasiekė viešą erdvę, o šalys turi dirbti išvien ir sukurti konkretų planą. Kitokios nuomonės laikėsi Bundestag užsienio reikalų komiteto narys Roderich Kiesewetter‘is - esą vertinant Lietuvos ir Vokietijos vadovų susitarimą jam taip pat susidarė įspūdis, kad brigada bus, o Vokietijoje dislokuoti kariai, reikalui esant, galintys ateiti į pagalbą, yra milžiniška klaida: „Brigada Lietuvoje kaip tik tokiu atgrasymu ir galėtų tapti. Lietuva pasiūlė daug įvairiausių galimybių“⁹⁹. Svarbu atkreipti dėmesį, kad ir vykstančios konferencijos metu, Bundestago nariai kalbėjo labiau pozityviai ir optimistiškai nuteikiančiai, kad Lietuva turi sulaukti brigados Lietuvoje. Tačiau, kaip L. Kasčiūnas minėjo konferencijos metu: „Tai tie du namų darbai vyksta lygiagrečiai ir mūsų tikslas sujungti juos – mūsų infrastruktūros planą su jų galimybėmis turėti tą pajėgumą. Kai sujungsime, turėtume tą perspektyvą, kad brigada atsiras Lietuvoje. Mūsų tikslas yra toks“¹⁰⁰. Būtent šiame momente, šioje konferencijoje, išryškėjo aiškus Lietuvos Respublikos Seimo ir Vokietijos Bundestago vieningas nusistatymas, kad brigada Lietuvoje turi būti – klausimas tik, kaip ir kada tai bus įgyvendinta.

Po kelių dienų, reaguojant į Vokietijos ambasadoriaus viešą išstoiją, G. Nausėda vieno iš interviu metu, atkreipė dėmesį, kad Vokietija, matydama Vilniuje kylančias abejones ir diskusijas, kelia klausimą, ar Lietuva iš tikrųjų žino, ko nori – tokiu būdu ragindamas atrasti vieningą sutarimą dėl prioritetinio Lietuvos krašto apsaugos klausimo: „Jeigu mes tiek pat darytume, kiek šnekame, manau, tikrai turėtume labai apčiuopiamų rezultatų“¹⁰¹. Interviu metu paklaustas, ko gi Lietuva nori, G. Nausėda patikino, jog Vilniaus siekis – kiek įmanoma aktyvesnis Berlyno karinis buvimas šalyje. Visgi, G. Nausėda leido suprasti, jog santykius su Vokietija itin apsunkina vidinės valdančiosios koalicijos atstovų batalijos bei politinė konkurencija, teigdamas, kad „mums visiems kartu, nepriklausomai nuo to, ar kalba eina apie komiteto pirmininką Seime, ar krašto apsaugos ministrą, ar valdančiosios koalicijos partijų vadovus – turime labai aiškiai pasakyti, kad Lietuvos interesas yra kiek galima didesnis Vokietijos karinės galios įsitraukimas į rytinio NATO sparno gynybą, saugumo klausimus“¹⁰². Tokiu būdu, Šalies vadovas tiksliai neįvardijo, kokios personas, jo manymu, įnirtingiausiai laužo ietis, tačiau paragino politikus rasti

⁹⁸ LRT, „Nuomonės išsiskiria: Vokietijos parlamentarai nesutaria, ar Berlynas turi atsiųsti karių brigadą į Lietuvą“, žiūrėta 2024 m. kovo 14 d., <https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/1848345/nuomones-issiskiria-vokietijos-parlamentarai-nesutaria-ar-berlynas-turi-atsiusti-kariu-brigada-i-lietuva>;

⁹⁹ *Ibid*;

¹⁰⁰ *Ibid*;

¹⁰¹ LRT, „Prezidentas įvertino diskusijas dėl Vokietijos brigados: ragina nesiginčyti, kas labiau myli Lietuvą“, žiūrėta 2024 m. kovo 14 d., <https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/1850733/prezidentas-ivertino-diskusijas-del-vokietijos-brigados-ragina-nesigincyti-kas-labiau-myli-lietuva>;

¹⁰² *Ibid*;

bendrą sutarimą, o vietoje vidinių kivirčių – kalbėti apie pažangą ir daromus darbus, leisiančius paspartinti karinį Berlyno buvimą Lietuvoje.

Tų pačių 2022 m. pačioje pabaigoje, NSGK pirmininkas L. Kasčiūnas paruošė pirminį įstatymo projektą dėl Vokietijos brigados dislokavimo Lietuvoje ir perdavė Užsienio reikalų ir Krašto apsaugos ministerijų vertinimui – projekto tikslas buvo palengvinti procedūras ir politiškai apibrėžti veiksmų kryptį ir tikslą¹⁰³. Tačiau, 2023 m. sausio mėnesį, sulaukęs Prezidento abejonių, ar toks projektas labiau padės nei pakenks santykiams su partneriais Vokiečiais, ir nesulaukęs aiškaus atsakymo iš Vyriausybės atsitraukė nuo šios idėjos¹⁰⁴.

2023 m. Vokietijoje prasidėjo pasikeitimu metu, kai sausio 16 d. atsistatydino Vokietijos gynybos ministrė Christine Lambrecht, kuri per trumpą savo koalicinės vyriausybės ministrės kadenciją padarė klaidų, įskaitant prisipažinimą, kad nesuprato Vokietijos kariuomenės sandaros ir sunkiai sekėsi įgyvendinti Vokietijos „Bundeswehr“ pertvarką, perkant naujos įrangos ir skirstant išteklius kitiems kariuomenės poreikiams ir aprūpinimui už 100 mlrd. eurų kariuomenės reformoms skirto fondo¹⁰⁵. Ją šiame poste pakeitė Boris Pistorius, su kuriuo buvo tikimasi pratęsti darbus dėl brigados klausimo Lietuvoje.

2023 m. kovo mėnesio 1 dieną, G. Landsbergis teigė, kad prezidento G. Nausėdos ir kanclerio O. Scholzo pasirašytame komunikate yra įtvirtinti tam tikri įsipareigojimai, nuo kurių, pasak ministro, „joks save gerbiantis partneris negalėtų atsitraukti“¹⁰⁶. Pasak ministro, Vokietijos atstovai nerimavo dėl to, jog Lietuvoje nėra infrastruktūros, kurioje Berlyno siunčiama brigada galėtų būti, treniruotis ir budėti. Dėl to, pasak jo, Ministrų kabinetas sudarė atitinkamą planą infrastruktūros darbams vykdyti. G. Landsbergis ir pažymėjo, kad brigadai reikalingos infrastruktūros įrengimas gali užtrukti, todėl šią Vyriausybę pakeisiantis Ministrų kabinetas turėtų įsipareigoti tęsti pradėtus darbus: „Kadangi

¹⁰³ LRT, „Kasčiūnas: įstatymo projektas dėl Vokietijos brigados perduotas ministerijoms, jos įvertins ar jis reikalingas“, žiūrėta 2024 m. kovo 15 d., <https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/1853565/kasciunas-istatymo-projektas-del-vokietijos-brigados-perduotas-ministerijoms-jos-ivertins-ar-jis-reikalingas>;

¹⁰⁴ LRT, „Kasčiūnas sako, kad įstatymas dėl Vokietijos brigados Lietuvoje dedamas į stalčių: „reikia žiūrėti į viską kitaip“, žiūrėta 2024 m. kovo 15 d., <https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/1871702/kasciunas-sako-kad-istatymas-del-vokietijos-brigados-lietuvoje-dedamas-i-stalciu-reikia-ziureti-i-viska-kitaip>;

¹⁰⁵ The Guardian, „German defence minister Christine Lambrecht quits after series of blunders“, žiūrėta 2024 m. kovo 15 d., <https://www.theguardian.com/world/2023/jan/16/german-defence-minister-christine-lambrecht-quits>

¹⁰⁶ LRT, „Landsbergis: reikia statyti infrastruktūrą vokiečių brigadai ir įpareigoti kitą Vyriausybę darbus tęsti“, žiūrėta 2024 m. kovo 15 d., <https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/1926524/landsbergis-reikia-statyti-infrastruktura-vokieciu-brigadai-ir-ipareigoti-kita-vyriausybe-darbus-testi>.

infrastruktūros įrengimas užtruks, tai ilgas procesas, rodos, iki 2027 metų, tai tiesiog reikia statyti ir kitai Vyriausybei įsipareigoti statybas tęsti“¹⁰⁷.

2023 m. kovo 7 dieną, Lietuvoje karinėse pratybose Pabradės poligone landydamasis ministras Boris Pistorius pabrėžė, kad „be jokių bet“ Vokietija pasirengusi ginti NATO partneres Baltijos šalyse¹⁰⁸. Tačiau, Ministras skeptiškai kalbėjo apie tai, kad Lietuvai priskirta vokiečių brigada būtų dislokuota šalyje nuolat visa apimtimi, kaip to reikalaujama Lietuvoje. „Idėja yra, kad atskiri daliniai, galbūt ir visa brigada, kartas nuo karto būtų perkeliama Lietuvoje. „Idėja yra, kad atskiri daliniai, galbūt ir visa brigada, kartas nuo karto būtų perkeliama Lietuvoje. Toks yra planas“, – sakė B. Pistorius. 41-oji mechanizuota pėstininkų brigada esą įrodė, kad „geba tai, kad tai veikia“¹⁰⁹. Taip pat, ministras pridūrė, kad „sprendimai dėl nuolatinio Vokietijos brigados dislokavimo Lietuvoje priklauso nuo NATO pozicijos“. B. Pistorius tarsi kėlė klausimą, ar Baltijos šalims yra reikalinga nuolat dislokuota Vokietijos brigada, o kalbėdamas apie Rytų flango apsaugą, svarstė, kad reikėtų ieškoti „lankstesnių struktūrų“ – į šiuos klausimus Vokietijos politikas tikintis, kad bus atsakyta būsimame NATO viršūnių suvažiavime Vilniuje¹¹⁰.

Į šį ministro vizitą reaguodamas tuometinis NSGK pirmininkas L. Kasčiūnas tikino, kad „laukia vienas papildomas uždavinys, kai dabar NATO rengia tuos gynybos naujus planus, kurie bus patvirtinti Vilniuje“¹¹¹. Anot jo, tarp to, ką dabar turi Lietuva, tai yra, priskirtą vokiečių brigadą, jos vadovietę, pratybų tvarkaraštį, ir tarp strateginio tikslo, kuris yra turėti brigadą Lietuvoje, „yra daug tarpinių stotelių“, apie kurias antradienį Lietuvoje viešint Vokietijos gynybos ministrui mažai buvo kalbėta, o tai daryti būtina. Nausėdos patarėjas Kęstutis Budrys patikino, kad susitikimas su Vokietija dėl brigados dislokavimo Lietuvoje išlieka ir tariamasi dėl jo įgyvendinimo: „Prezidento ir Vokietijos gynybos ministro susitikimo metu šiandien Prezidento rūmuose buvo kalbėta apie tai, kad prezidento ir federalinio kanclerio komunikatas išlieka tiek ties savo tekstu, tiek dvasia ir mes toliau judame link jo

¹⁰⁷ LRT, „Landsbergis: reikia statyti infrastruktūrą vokiečių brigadai ir įpareigoti kitą Vyriausybę darbus tęsti“, žiūrėta 2024 m. kovo 16 d., <https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/1926524/landsbergis-reikia-statyti-infrastruktura-vokieciu-brigadai-ir-ipareigoti-kita-vyriausybe-darbus-testi>;

¹⁰⁸ LRT, „Vokietijos ministras skeptiškai vertina brigados dislokavimą: daliniai būtų perkeliama dalyvauti pratybose“, žiūrėta 2024 m. kovo 16 d., <https://www.lrt.lt/naujienos/pasaulyje/6/1930841/vokietijos-ministras-skeptiskai-vertina-brigados-dislokavima-daliniai-butu-perkeliami-dalyvauti-pratybose>;

¹⁰⁹ *Ibid*;

¹¹⁰ *Ibid*;

¹¹¹ LRT, „Kasčiūnas: po Vokietijos gynybos ministro žinios Lietuvos laukia dar vienas uždavinys“, žiūrėta 2024 m. kovo 16 d., <https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/1931258/kasciunas-po-vokietijos-gynybos-ministro-zinios-lietuvos-laukia-dar-vienas-uzdaviny>;

įgyvendinimo¹¹²“. Kiek vėliau, kovo 10 d. LRT Televizijos laidoje „Dienos tema“ pasirodo interviu su G. Landsbergiu, kurioje ministras į klausimą „kaip su ta brigada bus“, atsakė, kad „pagrindinis Lietuvos ir kitų Baltijos šalių atgrasymo faktorius yra daugiau karių mūsų teritorijose.“, o tai „geriausiai galima išpildyti turint karių ant žemės. <...> Todėl šiandien turime namų darbus, privalome juos atlikti ir aš tikiuosi ir tikiu, kad NATO partneriai, išgirdę mūsų saugumo vertinimą arba pavojų vertinimą, atsižvelgs į tai ir bus Lietuvoje taip, kaip yra sutarta“¹¹³.

Tačiau Seimo NSGK narė Dovilė Šakalienė, komentuodama Lietuvoje esančią situaciją, taip pat pasiūlė pažiūrėti ir į situaciją Vokietijoje, teigdama, kad „Bundesvero padėtis yra labai bloga, tai jie daro savo darbus labai aktyviai suformuoti pilnai reikalingą skaičių“¹¹⁴. Seimo narė referuodama į Vokietijos situaciją, atkreipė dėmesį, kad Vokietija prieš stiprindama Lietuvą, turi sustiprėti pirmiausiai ir pati. Vokietijos žiniasklaida buvo rašiusi, kad pats Vokietijos krašto apsaugos ministras pripažino savo kolegoms partijoje, kad kariuomenė neturi užtektinai pajėgumų nei gintis nuo agresijos, nei vykdyti įsipareigojimų sąjungininkams. Su vokiečių valdančiaisiais socialdemokratais brigados dislokavimą aptarusi D. Šakalienė, interviu tvirtino, kad girdinti ir vokiečių priekaištus, jog „jie negali, pasakysiu vieną pavyzdį, kišti savo kareivių į dvivietį kambarį po šešis.“¹¹⁵

2023 balandžio 27 d., Vokietijoje viešintis Lietuvos Respublikos Prezidentas teigė, kad su Vokietijos kancleriu Olafu Scholzu sutarta Bundesvero brigadą Lietuvoj dislokuoti palapsniui – priklausomai nuo Lietuvos progreso plėtojant tam reikalingą infrastruktūrą: „Komunikatas lieka galioti, jis yra vienareikšmis, jis numato galimybes dislokuoti brigadą Lietuvoje. Tačiau tą turime daryti laipsniškai“¹¹⁶. Į tai sureaguodamas Seimo Užsienio reikalų komiteto pirmininkas viešai sveikino prezidentą su pasiekimais derintis dėl vokiečių karių brigados dislokavimo: „Prieš tai vykusiose konsultacijose mūsų sąjungininkai ir partneriai vengė aiškiai įvardinti datą bei įsipareigoti pilnos kovai pasirengusios brigados dislokavimui Lietuvoje, todėl šis paskelbtas vokiečių įsipareigojimas reikšmingai

¹¹² LRT, „Nausėdos patarėjas: sutarimas dėl vokiečių brigados Lietuvoje išlieka, tariamasi dėl įgyvendinimo“, žiūrėta 2024 m. kovo 16 d., <https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/1931107/nausedos-patarejas-sutarimas-del-vokieciu-brigados-lietuvoje-islieka-tariamasi-del-igyvendinimo>;

¹¹³ LRT, „Landsbergis: Baltijos šalims dėl Rusijos kyla egzistencinis pavojus“, žiūrėta 2024 m. kovo 22 d., <https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/1934068/landsbergis-baltijos-salims-del-rusijos-kyla-egzistencinis-pavojus>;

¹¹⁴ LRT, „Šakalienė apie vokiečių brigadą Lietuvoje: jie negali kišti savo kareivių į dvivietį kambarį po šešis“, žiūrėta 2024 m. kovo 22 d., <https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/1935036/sakaliene-apie-vokieciu-brigada-lietuvoje-jie-negali-kisti-savo-kareiviu-i-dvivieti-kambari-po-sesis>;

¹¹⁵ *Ibid*;

¹¹⁶ LRT, „Nausėda susitiks su Vokietijos kancleriu Scholzu“, žiūrėta 2024 m. kovo 23 d., <https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/1971871/nauseda-susitiks-su-vokietijos-kancleriu-scholzu>.

padidintų Lietuvos saugumą.¹¹⁷ Tačiau Lietuvos užsienio reikalų ministras G. Landsbergis reaguodamas į šį Prezidento vizitą, neslėpė, kad vis dar turi nuogąstavimų dėl vokiečių karių brigados dislokavimo Lietuvoje, nes, anot ministro, nėra aišku, dėl ko konkrečiai valstybių vadovai sutarė, mat, G. Nausėda, susitikimo išvakarėse, vokiečių leidiniui „*Der Spiegel*“ nuolatinį brigados dislokavimą įvardijo kaip „vieną iš variantų“¹¹⁸. Būtent šiame įvykių etape prasidėjo abejonės dėl Lietuvos ir Vokietijos skirtingo birželio mėnesį pasirašyto komunikato, kaip ministras teigė, kad „Susitarimai yra ne tik skirtingai skaitomi. Yra skaitomi apskritai skirtingi susitarimai. Mes skaitome anglišką variantą – dėl kurio derėjomės. Vokiečiai skaito vokišką“¹¹⁹.

2023 metų gegužės 26 d., Taline, Estijoje, vyko spaudos konferencija, kurioje kartu su Baltijos šalių ministrais pirmininkais, dalyvavo ir Vokietijos kancleris Olafas Scholzas, kurio paklausus apie Vokietijos brigados dislokavimą Lietuvoje, kancleris atsakė, kad „tai mes darome NATO rėmuose ir laikydamiesi NATO sprendimų“¹²⁰. Tokiu būdu kancleris išvengė tiesiogiai atsakyti, ar Lietuvai paruošus reikiamą infrastruktūrą vokiečiai kariai bus dislokuoti Lietuvoje nuolatiniam buvimui. „Netrukus dalis šios brigados bus dislokuota Lietuvoje pratyboms“, pridūrė kancleris ir išvengė tolimesnio detalizavimo¹²¹. Į tai reaguodamas NSGK pirmininkas L. Kasčiūnas atsakė, kad Lietuva stengiasi kurti infrastruktūrą ir bent kol kas pasiruošimo darbai yra „tenkinantys“.

2023 metų gegužės pabaigoje, Lietuvoje viešėjo Vokietijos prezidentas Frank Walter Steinmeier, patvirtinęs, kad tiek Lietuva, tiek Vokietija smarkiai dirba, kad Vokietijos brigados karių skaičius didėtų: „Aš prašau jūsų supratimo, kad reikia žengti tolesnius žingsnius ir tai turi suderinti Vokietijos gynybos ministras ir Lietuvos gynybos ministras“ – taip tuo metu kylančias abejones Vokietija

¹¹⁷ LRT, „Pavilionis sveikina Nausėdą: jei tai tiesa, tai labai svarbi žinia ir reikšmingas Vokietijos žingsnis“, žiūrėta 2024 m. kovo 27 d., <https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/1972845/pavilionis-sveikina-nauseda-jei-tai-tiesa-tai-labai-svarbi-zinia-ir-reiksmingas-vokietijos-zingsnis>;

¹¹⁸ Spiegel Ausland, „Wir müssen alle roten Linien überschreiten“, žiūrėta 2024 m. kovo 27 d., <https://www.spiegel.de/ausland/ukraine-litauen-praesident-gitanas-naus-da-ueber-lieferung-von-kampfjets-a-102bf510-a808-4f5b-9e29-d44fee6b5144>;

¹¹⁹ LRT, „Nausėdos žinios iš Berlyno Landsbergio nenuramino: kol kas skaitomi skirtingi susitarimai dėl brigados“, žiūrėta 2024 m. kovo 27 d., <https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/1978604/nausedos-zinios-is-berlyno-landsbergio-nenuramino-kol-kas-skaitomi-skirtingi-susitarimai-del-brigados>;

¹²⁰ BNS, „O. Scholzas: esame įsipareigoję labai greitai gebėti dislokuoti karius Lietuvoje“, žiūrėta 2024 m. kovo 27 d., <https://www.bns.lt/topic/1911/news/68796367/>;

¹²¹ LRT, „Scholzas: įsipareigojome labai greitai perkelti karius į Lietuvą“, 2024 m. kovo 27 d., <https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/1999122/scholzas-ispareigojome-labai-greitai-perkelti-karius-i-lietuva>.

„gesino“ Vokietijos prezidentas. G. Nausėda antrindamas F. W. Steinmeier sakė, kad derybos vyksta ir kad „nestatome kareivinių ir visos reikalingos infrastruktūros, kad jos stovėtų tuščios“¹²².

Visos istorijos lūžio tašku tapo, kuomet prieš NATO viršūnių suvažiavimą Vilniuje, 2023 m. birželio 26 d., Lietuvoje, Vilniuje, lankėsi NATO vadovas Jensas Stoltenberg‘as ir Vokietijos gynybos ministras Boris Pistorius, atvykę stebėti dvišales Lietuvos ir Vokietijos karių pratybas „Grifonų audra“¹²³. Būtent būdamas Lietuvoje Boris Pistorius, spaudos konferencijos metu pranešė žinią, kad Vokietija yra pasirengusi visam laikui dislokuoti brigadą Lietuvoje¹²⁴. „Praėjusią savaitę vyko susitikimas, kur derinome mūsų bendradarbiavimo detales, kad mes galėtume abi pusės sinchroniškai imtis darbo ir veikti saugumo labui“, – kalbėjo B. Pistorius. Nors pats Vokietijos gynybos ministras teigia, kad „iš tikrųjų tai nėra mūsų pozicijos pasikeitimas“, tačiau toks Vokietijos sprendimas buvo pasitiktas labai teigiamai Lietuvoje¹²⁵.

Šiuo momentu, taip pat prasidėjo ieškojimas, kokios buvo pagrindinės priežastys lėmusios Vokietijos gynybos ministro tokį sprendimą. Viešoje erdvėje buvo nuomonių, kad prie to labiausiai prisidėjo Lietuvos užsienio reikalų ministras G. Landsbergis ir jo išlaikyta tvirta nuomonė ir pozicija dėl brigados klausimo Lietuvoje¹²⁶. Tačiau opozicija atvirksčiai kritikavo tokią griežtą ministro poziciją ir kritiką Vokietijai, kurią paskui tekdavo Lietuvos Respublikos Prezidentui G. Nausėdai „glaistyti kampus“¹²⁷.

Taigi, remiantis atlikta žiniasklaidos analize, galima pastebėti, kad šis klausimas Lietuvos žiniasklaidoje buvo dėmesio centre. Šiame kontekste buvo galima pastebėti Lietuvos visuomenės, žurnalistų, politikų skirtingas nuomones ir reakcijas. Analizės metu, galima matyti, kad ir strategija

¹²² LRT, „Nausėda apie Vokietijos brigadą Lietuvoje: mes nestatome kareivinių, kad jos būtų tuščios“, žiūrėta 2024 m. kovo 28 d., <https://www.lrt.lt/naujienos/pasaulyje/6/2001005/nauseda-apie-vokietijos-brigada-lietuvoje-mes-nestatome-kareiviniu-kad-jos-butu-tuscios>;

¹²³ LRT, „Artėjant viršūnių susitikimui, Lietuvoje lankosi NATO vadovas, vokiečių gynybos ministras“, žiūrėta 2024 m. kovo 28 d., <https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/2021212/artejant-virsuniu-susitikimui-lietuvoje-lankosi-nato-vadovas-vokieciu-gynybos-ministras>;

¹²⁴ LRT, „Pistoriusas Vilniuje: Vokietija yra pasirengusi visam laikui dislokuoti brigadą Lietuvoje“, žiūrėta 2024 m. kovo 28 d., <https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/2021505/pistoriusas-vilniuje-vokietija-yra-pasirengusi-visam-laikui-dislokuoti-brigada-lietuvoje>;

¹²⁵ LRT, „Vokietijos gynybos ministras sprendimo dėl brigados dislokavimo Lietuvoje nelaiko pasikeitusia pozicija“, žiūrėta 2024 m. kovo 28 d., <https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/2021731/vokietijos-gynybos-ministras-sprendimo-del-brigados-dislokavimo-lietuvoje-nelaiko-pasikeitusia-pozicija>;

¹²⁶ LRT, „Konservatoriai gina ministrą Landsbergį: tikina, kad žinia iš Berlyno yra atkaklios laikysenos rezultatas“, žiūrėta 2024 m. kovo 28 d., <https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/2022648/konservatoriai-gina-ministra-landsbergi-tikina-kad-zinia-is-berlyno-yra-ataklios-laikysenos-rezultatas>;

¹²⁷ LRT, „Seimo opozicija įvertino Lietuvos laikyseną dėl vokiečių brigados – Landsbergis privalo išmokyti pamokas“, žiūrėta 2024 m. kovo 28 d., <https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/2022612/seimo-opozicija-ivertino-lietuvos-laikysena-del-vokieciu-brigados-landsbergis-privalo-ismokti-pamokas>.

bendraudant su vokiečiais skyrėsi - išsiskyrė Lietuvos Respublikos institucijų reakcijos bei nuomonės dėl brigados dislokavimo Lietuvoje ir diplomatinio ryšio užmezgimo strategijos su vokiečiais. Vis dėlto, šio tyrimo rėmuose lieka esminis tyrimo tikslas, siekti iširti parlamento vaidmenį bei *politinį procesą, kaip Lietuvos Respublikos parlamento, jo komitetų ar pavienių Seimo narių, buvo taikyta parlamentinė diplomatija Vokietijos brigados Lietuvoje klausimu*. Dėl šios priežasties ir tolimesnis tyrimas bus koncentruotas į parlamento vaidmenį ir priežastingumą, neišeinant iš tyrimo tikslo bei netiriant kitų institucijų vaidmens, tarpusavio dinamikos ir priežastinio ryšio.

Hipotezė H2 kildinama iš prielaidos, kad 2022 m. spalio mėnesį, dviejų šalių ministrams patvirtinus viešai, kad Lietuvoje nebus dislokuota visa brigada nuolatiniam buvimui, o tik dalis, parlamentarų dėmesys šiam klausimui išaugo. Todėl galima daryti prielaidą ir kelti hipotezę, nes po parlamentarų įsitraukimo į šį klausimą, 2023 m. birželio mėnesį, Vokietijos gynybos ministras pranešė, kad Lietuvoje bus dislokuojama visa brigada.

3.2. Priežastinio mechanizmo schema

Remiantis atlikta žiniasklaidos analize, galima bandyti sukonstruoti priežastinio mechanizmo schemą (1 schema), kuri leis pagal proceso sekimo metodą, atrasti pagrindinius priežastinius ryšius ir juodąją dėžę.

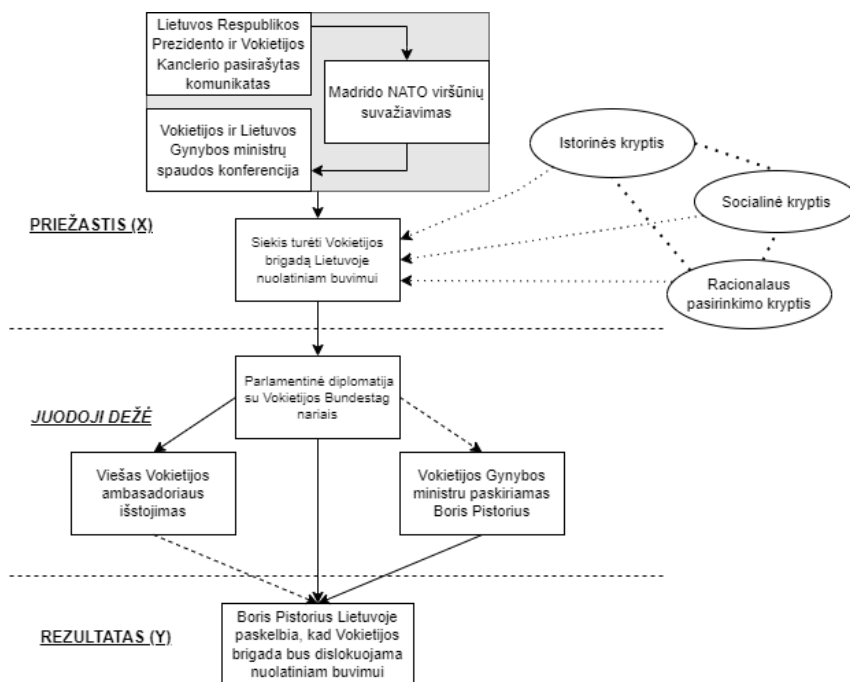
Ši schema formuojama pagal dvi išsikeltas hipotezes. Pagal pirmąją hipotezę (H1) - **Lietuvos Respublikos Seimas vykdė aktyvią parlamentinę diplomatiją su vokiečiais tiek dėl atskirų LR Seimo narių asmeninių tikslų, norų bei ambicijų, tiek dėl LR Seimo praktikos ir tradicijų, tiek dėl tarptautinės situacijos ir pavojaus Lietuvos saugumui** - priežastingumo mechanizmo schemeje, yra išskirtos trys teorinės institucionalizmo kryptys - istorinė, socialinė ir racionalaus pasirinkimo - kildinamos iš teorinės prieigos (žr. puslapis 20). Šios trys teorinės kryptys veikė parlamentarų įsitraukimą vykdyti aktyvią parlamentinę diplomatiją dėl siekio turėti Vokietijos brigadą Lietuvoje nuolatiniam buvimui. Kitaip tariant, šios išskirtos institucionalizmo kryptys buvo veiksnys lėmęs Lietuvos parlamentarų vykdomą parlamentinę diplomatiją.

Taip pat, ši schema formuojama ir pagal antrąją hipotezę (H2) - **Lietuvos vykdoma aktyvi parlamentinė diplomatija tapo vienu iš svarbiausių faktorių, lėmusių Vokietijos sprendimą dislokuoti visą brigadą nuolatiniam buvimui Lietuvoje** - darant prielaidą, kad parlamento aktyvi parlamentinė diplomatija buvo faktorius lėmęs Boris Pistorius sprendimą paskelbti visos Vokietijos brigados dislokavimą Lietuvoje nuolatiniam buvimui.

Taigi, ši sudaryta schema, leis proceso sekimo būdu atrasti juodąją dėžę ir užpildyti nežinomuosius.

Svarbu atkreipti dėmesį, kad šioje schemeje, prieš tai įvykę įvykiai – Lietuvos Respublikos Prezidento ir Vokietijos Kanclerio pasirašytas komunikatas, Madrido NATO viršūnių suvažiavimas ir Vokietijos Gynybos ministrės ir Lietuvos Krašto apsaugos ministro spaudos konferencija – buvo pirminiai kintamieji, kurie buvo esminiais darančiais įtaką parlamento išitraukimui į šį klausimą. Taip pat, šie trys įvykiai sujungti, norint parodyti, kad šie trys įvykiai ir jų chronologinė seka buvo esminiais faktoriais lėmusiais Priežastį X. Svarbu atkreipti dėmesį, kad ši schema yra formuojama taip, kad atskleistų parlamento ir jo narių vykdomą parlamentinę diplomatiją, todėl formuojamame mechanizme neatsispindi kitų Lietuvos Respublikos institucijų veiksmai ir jų priežastingumas.

1 schema. *Priežastinio mechanizmo schema*

Sudaryta autoriaus pagal D. Beach ir R. Brun Pedersen, *Process-Tracing Methods, Foundations and Guidelines*, 2019.

Pirmoji priežastinio ryšio mechanizmo dalis – braižant ryšius su įvykiais, galima teigti, kad Priežastis X - „Siekis turėti Vokietijos brigadą dislokuotą Lietuvoje nuolatiniame buvime“ - turi tiesioginį ryšį su vykdoma „Parlamentine diplomatija su Vokietijos Bundestag nariais“, nes parlamentui ir jo

nariams siekiant savo tikslo, pirmiausiai reikia užmegzti arba turėti ryšius su savo „kolegomis“ iš Vokietijos, šiuo konkrečiu atveju iš Bundestago.

Antroji mechanizmo dalis yra viešas Vokietijos ambasadoriaus išstojimas kritikuojant Lietuvos politikus, tvirtinant, kad Lietuvos politikų kritika ir spaudimas Vokietijai dėl brigados klausimo, neatsiųs nei vieno papildomo kario. Ši dalis turi tiesioginį ryšį su vykdoma parlamentine diplomatija tarp Lietuvos ir Vokietijos parlamentarų, nes ambasadoriaus pareiškimas nuskambėjo „Lietuvos-Vokietijos forumo“ metu, kuris vyko Lietuvos Respublikos Seime, organizuojamas Užsienio reikalų komitetui, kuriame dalyvavo ne tik Lietuvos parlamentarai ir valstybinių institucijų vadovai, bet ir buvo atvykę Vokietijos politikai ir Bundestag nariai. Taip pat, iš prieš tai atliktos žiniasklaidos analizės galima buvo matyti, kad parlamentarai garsiai reiškė savo nuomonę apie Vokietijos sprendimus.

Tai pat, šioje schemoje yra ir trečioji priežastinio ryšio mechanizmo dalis – Vokietijos Gynybos ministru paskiriamas Boris Pistorius – šis ministro paskyrimas nėra tiesiogiai susijęs su vykdoma parlamentine diplomatija, nes galima matyti iš ankstesnės analizės, kad ministro pasikeitimas nebuvo nulemtas parlamentinių santykių, tačiau šis veiksnys svarbus, nes galutinis sprendimas dėl brigados buvo nulemtas Vokietijos gynybos ministro.

Šioje schemoje galime matyti, kad Priežastis X yra parlamentarų siekis turėti Vokietijos brigadą dislokuotą Lietuvoje nuolatiniam buvimui, o Rezultatas Y – Boris Pistorius Lietuvoje paskelbia, kad Vokietijos brigada bus dislokuojama nuolatiniam buvimui. Todėl žiniasklaidos analizės būdu, buvo siekiama atrasti priežastinius ryšius ir sukurti laiko juostą ir schemą, pagal kurią bus siekiama atrasti juodąją dėžę (angl. *black box*).

Taigi, atlikus šį proceso atsekimo metodą, pagal sukurtą schemą, siekiama atrasti juodąją dėžę (angl. *black box*) ir patvirtinti arba paneigti šiame darbe išsikeltas dvi hipotezes.

3.3. Duomenų analizė

Šio skyriaus tikslas – užpildyti minėtą „juodąją dėžę“ (angl. *black box*). Iš surinktų duomenų galima pastebėti, kad visi apklaustieji sutinka, kad parlamentinė diplomatija yra naudinga priemonė siekiant ginti valstybės interesus ir pasiekti užsibrėžtus tikslus. Šiam teiginiui ne tik pritarė visi apklausti Lietuvos ir Vokietijos parlamentarai, tačiau šios diplomatijos šakos naudą įžvelgia ir kitų Lietuvos institucijų aukšto rango atstovai. Būtent parlamentinė diplomatija, apklaustųjų akimis, yra tiesioginis bendravimas su savo atitinkamais kolegomis ir užsienio partneriais bei nacionalinių ar tarptautinių

institucijų atstovais, siekiant ginti ir įtvirtinti Lietuvos interesus¹²⁸. Tokiu būdu, parlamentarai gali vykdyti diplomatijos uždavinius bendraudami su kitos šalies parlamentarais. Būtent, anot apklaustųjų Lietuvos valstybinių institucijų atstovų, tokia diplomatijos priemonė yra puikus diplomatijos instrumentas mažai valstybei – mažos valstybės tikslas naudoti visas turimas diplomatijos priemones, kad tavo balsas būtų išgirstas ir būtų siekiama įgyvendinti svarbiausius valstybės tikslus¹²⁹. Taip pat, respondentai sutiko su teiginiu, kad Lietuvos parlamentarų dėmesys ir vykdoma parlamentinė diplomatija su Vokietija buvo didesnis nei įprasta, o labiausiai įsitraukę į brigados klausimą buvo Užsienio reikalų ir Nacionalinio saugumo ir gynybos komitetai – respondentai išskyrė aktyviausiai šiuo klausimu dirbusius parlamentarus, kurie buvo apklausti šio tyrimo metu.

Siekiant išsiaiškinti priežastingumą, nuo ko labiausiai priklausė Lietuvos Respublikos Seimo narių noras aktyviai užsiimti parlamentine diplomatija - visi respondentai sutiko dėl teorinėje dalyje išskirtos paskutinės krypties, teigiančios, kad LR Seimo nario įsitraukimas į parlamentinę diplomatiją labiausiai priklauso nuo esamos situacijos valstybėje. Siekis stengtis bendrauti su vokiečiais ir turėti Vokietijos brigadą dislokuotą Lietuvoje, anot apklaustų parlamentarų, priklausė nuo „pasikeitusios geopolitinės padėties ir Kremliaus didėjančios agresijos¹³⁰.

Taip pat, respondentai sutiko, kad parlamentarams yra svarbu, kad politikas turėtų asmeninį norą ir ambicijų užsiimti parlamentine diplomatija siekiant įgyvendinti tikslą. Nuo to priklauso, kokias individualias savybes turi Seimo narys ir ar tinkamai žino, kaip užmegzti diplomatinius santykius. Respondentas SN1 tvirtino, kad individo savybės ir paties LR Seimo nario noras užsiimti aktyvia parlamentine diplomatija yra be galo svarbus priežastingumo veiksnys, nes ne kiekvienas Seimo narys moka užsienio kalbas, ne kiekvienas Seimo narys turi gebėjimą ir norą įsitraukti į šį darbą ir ne kiekvienas Seimo narys supranta Lietuvos užsienio ir saugumo prioritetus¹³¹.

Su panašia mintimi sutinka ir respondentas SN3 teigdamas, kad Seimo narys, kuris „*nekalba užsienio kalbomis ir neturi „žalio suvokimo“ kas yra geopolitika“* ir kurio „*vienintelis interesas yra užtikrinti savo apygardos gatvės apšvietimą“*, vargiai toks žmogus, netgi dirbdamas tam tikrame

¹²⁸ Interviu su respondentu SN3, Vilnius, 2024 m. balandžio 5 d.;

¹²⁹ Interviu su respondentu URM2, Vilnius, 2024 m. balandžio 4 d.;

¹³⁰ Interviu su respondentu SN1, Vilnius, 2024 m. kovo 29 d.

¹³¹ Interviu su respondentu SN1;

komitete, užsiims parlamentine diplomatija¹³². Šiam priežastingumui pritarė ir kiti respondentai tvirtindami, kad:

*Seimo nariai turi būti aktyvūs, turi būti svarbios ambicijos ar norai – geras politikas turi būti pirmas, nes jeigu nenori būti pirmas, tai koks jis tada politikas.*¹³³

Asmeninis noras įsitraukti ir užsiimti parlamentine diplomatija dažnai leis užmegzti ir turėti didesnę asmeninių kontaktų ratą, kas visų respondentų atsakymų metu pasirodė svarbiausia savybė, siekiant vykdyti parlamentinę diplomatiją:

*Labai svarbu turimi geri kontaktai, ne paslaptis, kas turi tuos santykius, bendravo su jais iš karto ir leido jiems iškart įsitraukti i darbinius reikalus. Kontaktus kurti reikia nuolat, pažinoti ir turėti tinklus. Akivaizdu, neįvardinant tų žmonių asmenimis, tie žmonės, dirba komitete, pirmininkai ir nariai aktyviai dirbo ir tai rodė vizitai, pokalbiai, konferencijos, visa tai atliko savo vaidmenį*¹³⁴.

Tačiau šiame priežastingume labai svarbu suprasti, kad Seimo narių asmeninės ambicijos ir tikslai smarkiai skiriasi, kaip KAM2 interviu metu teigiant, kad įsitraukimas priklausė nuo asmeninių norų, tvirtino:

*Bet aš niekada nepamirštu, kaip po kiekvieno susitikimo yra nuotraukos „Facebook‘e“ ir yra visa ta vidaus politikos dinamika, kur tu parodai, koks esi aktyvus, kaip prisidedu ir panašiai. Ir žmonės neskiria, ar jis buvo blogas, ar geras? Kaip atskirti? Tu nežinai, todėl sunku vertinti. Bet aišku buvo*¹³⁵.

Tačiau duomenų analizės metu, mažai kas tvirtino, kad aktyvi diplomatija priklausė nuo Lietuvos Respublikos Seimo institucijoje susiformavusios praktikos ir tradicijos aktyviai bendrauti su Vokietijos politikais. Dauguma respondentų nurodė, kad pirmi du veiksniai buvo svarbiausi, tačiau kai kurie respondentai tvirtino, kad tai visų priežasčių visuma ir junginys. Tačiau SN1 interviu metu tvirtino:

Labai svarbios ir net sakyčiau išskirtinai svarbios, nes ne kiekvienoje valstybėje parlamentas apgynė savo valstybės laisvę, ją įtvirtino ir ne kiekvienoje valstybėje parlamentas ėmėsi kurti tos laisvės ir nepriklausomybės pripažinimo pagrindus.<...> (Bandau) rasti (dar) tokių pavyzdžių, kur parlamente būtų sutelkta vykdomoji ir diplomatinė valdžia, nes kaip žinome iš istorijos,

¹³² Interviu su respondentu SN3;

¹³³ Interviu su respondentu URM1, Vilnius, 2024 m. balandžio 4 d.;

¹³⁴ Interviu su respondentu URM2;

¹³⁵ Interviu su respondentu KAM2, Vilnius, 2024 m. balandžio 12 d.

Atkuriamame Seime jos vadovas is esmes vykdė prezidento ir diplomato vadovo funkcijas gerus 2 metus¹³⁶.

Anot šio respondento, LR Seime liko tradicija aktyviai užsiimti diplomatija, tačiau kiti interviu apklaustieji neiškėlė šio priežastinio veiksnio, kaip svarbaus, lėmusio aktyvią parlamentinę diplomatiją su Vokietija dėl brigados dislokavimo.

Taigi apibendrinant šiuos atsakymus galime matyti, kad aktyvus parlamentarų įsitraukimas ir parlamentinės diplomatijos vykdymas labiausiai priklausė nuo LR Seimo narių asmeninių tikslų, norų ir ambicijų ir dėl Lietuvos geopolitinės padėties, tarptautinės situacijos ir pavojaus Lietuvos saugumui.

Siekiant išsiaiškinti, ar Lietuvos ir Vokietijos aktyviai vykdoma parlamentinė diplomatija dėl Vokietijos brigados klausimo buvo pradėta dar iki 2022 metų spalio mėnesio 8 dienos, kuomet įvyko Lietuvos ir Vokietijos ministrų spaudos konferencija, iš gautos informacijos interviu metu, galima fiksuoti skirtingą parlamentarų įsitraukimo momentą. Pavyzdžiui, Seimo narys Nr.2 (SN2) tvirtina, kad į šį klausimą įsitraukė pilnai būtent tuo momentu, kuomet buvo paskelbta žinia spaudos konferencijos metu. Respondentas teigia, kad būtent nuo to momento buvo keliamas klausimas tiek Lietuvoje, ar mus tenkina ir tinka toks šis Vokietijos sprendimas, tiek pradėtas darbas su tiesioginiais partneriais ir kontaktais su Vokietijos Bundestago nariais komitetų lygiu¹³⁷.

Tuo tarpu, respondentai SN1 ir SN3 teigia, prie šio klausimo bendraujant su Vokietija, įsitraukę jau buvo iki 2022 metų spalio mėnesio 8 dienos, per skirtingas parlamentinės diplomatijos priemones ir veiklas: respondentas SN1 teigia, kad su vokiečiais dėl brigados dislokavimo klausimo bendravo per kitokias parlamentinės diplomatijos formas - vykstant jungtiniams Europos valstybių parlamentarų vizitams į Ukrainą, po Rusijos užpuolimo, stengiantis ir siekiant atkreipti Vakarų valstybių, tuo pačiu ir Vokietijos, dėmesį į Ukrainoje prasidėjusį karą, taip telkiant Vakarų paramą. Šių vizitų metu, buvo neformaliai bendraujama tarpusavyje su Vokietijos parlamentarais, pasikalbant ir apie brigados situaciją Lietuvoje¹³⁸.

Tuo tarpu Seimo narys Nr.3 (SN3) teigia, kad dėl brigados klausimo su Vokietijos parlamentarais pradėjo bendrauti dar 2022 metų pradžioje, prieš 2022 m. vasario 24 d. įvykusį plataus masto Rusijos įsiveržimą į Ukrainą. Toks ankstyvas bendravimas su partneriais vokiečiais lėmė, anot respondento,

¹³⁶ Interviu su respondentu SN1;

¹³⁷ Interviu su respondentu SN2, Vilnius, 2024 m. balandžio 6 d.

¹³⁸ Interviu su respondentu SN1;

Vokietijoje valdančioji koalicija, kurios didžiausias pagrindinis partneris yra Vokietijos socialdemokratų partija¹³⁹. Anot respondento, ankstyvas bendravimas ir kontaktų užmezgimas buvo lemtas geopolitinės situacijos, siekiant turėti glaudesnius santykius su Vokietija:

Mano bendravimas, kuris prasidėjo toks intensyvus 2022 m. sausį ir labai galiu tiksliai pasakyti, nes 2022 m. sausį, <...> (supratau), kad ta plataus masto invazija yra neišvengiama ir kad mums reikės saugumo tokio donoro rimto Europoje ir mes jo neturime ir pagal ekonominius galingumus, pagal dydį, pagal prognozavimą, Vokietija yra vienintelis variantas.<...> Taigi, žinant visus prioritetus, padariau išvadą, kad reikia iš tikrųjų skubiai sustiprinti santykius su Vokietijos socialdemokratais ir kadangi, užmezgėm santykį, aš esu jiems labai dėkingas¹⁴⁰.

Galime pastebėti, kad šiuo klausimu buvo veikiama ne tik parlamento komitetų rėmuose ir aiškiai reglamentuotais oficialiais susitikimais ir vizitais, tačiau ir kitais parlamentinės diplomatijos formatais. Svarbus elementas vykdomai diplomatijai buvo ir partinė diplomatija, kuri leidžia turėti platesnį bendradarbiavimo ir kontaktų sąrašą, ypatingai jeigu tuo metu draugiškos partinės šeimos atstovai yra tavo tikslinės valstybės valdomojoje koalicijoje. Svarbu atkreipti dėmesį, kad Seimo nariai SN1 ir SN2 aktyviai dirbo komitetų rėmuose, tačiau taip pat vyko susitikimai ir nuolatinis bendravimas su jų partinės šeimos atstovais iš Vokietijos Bundestago, nors ir šiuo metu, esančiais opozicijoje. Respondentai teigia, kad nuolatinis kontaktų palaikymas ir bendravimas, leido geriau sekti situaciją Vokietijoje, gauti informaciją realiu laiku. Taigi, iš šių pavyzdžių galima pastebėti, kad bendravimas su partinės šeimos atstovais, leido geriau išlaikyti pastovų ryšį su Vokietijos parlamentarais negu bendraujant tik tai komitetų rėmuose. Tokiu būdu galimas greitesnis informacijos pasidalijimas ir apsikeitimas, negu tik formaliais ryšiais. Čia kaip iš atsakymų galima pastebėti, kad labai svarbu parlamentinėje diplomatijoje turėti artimą, žmogišką ryšį ir kontaktą su parlamentarais, iš valstybės, su kuria stengiesi turėti santykį. Tuomet atsiranda didesnis pasitikėjimas vienas kitų, greičiau galima keistis informacija ar bandyti pasiekti diplomatinį rezultatą.

Siekiant suprasti, ar Lietuvos parlamentarai turėjo bendrą sutarimą su kitomis Lietuvos Respublikos institucijomis (Lietuvos Respublikos Prezidentūra, Užsienio reikalų ir Krašto apsaugos ministerijos) dėl bendrai vykdomos ir suplanuotos diplomatijos strategijos su Vokietija dėl brigados klausimo Lietuvoje, ar atvirkščiai, buvo vykdoma priešinga diplomatija - iš rezultatų galima matyti, kad

¹³⁹ Interviu su respondentu SN3;

¹⁴⁰ Interviu su respondentu SN3.

dauguma respondentų teigia, kad tikslas visų buvo tas pats – Vokietijos brigadą turėti Lietuvoje – tačiau išsiskyrė tiek parlamentarų, tiek institucijų strategijos šį rezultatą pasiekti. Iš atsakymų galima pastebėti, kad labiausiai išsiskyrė Krašto apsaugos ir Užsienio reikalų ministrų pozicijos – dėl to panašiai išsiskyrė ir parlamentarų nuomonės šiuo klausimu. Kaip SN1 komentavo:

Nu buvo daug karštų pokalbių netgi mūsų frakcijoje, nes mūsų frakcijoje išsiskyrė nuomonės dviejų ministrų¹⁴¹. Mes taip pat, kaip frakcija, pasikvietėme kariuomenės vadą (Valdemaras Rupšys), kuris irgi palaikė tuometinį ministrą Anušauską. Tačiau tame susitikime paaiškėjo, kad mūsų pozicijos yra identiškos ir jis siekia to paties kaip ir mes. O dėl Prezidentūros iš esmės su Nacionalinio saugumo patarėju, kuris dalyvavo kuriant memorandumą (komunikatą), iš esmės, pozicijos sutapo turėti brigadą Lietuvoje¹⁴².

Atlikus interviu, visi respondentai, priklausantys skirtingoms Lietuvos institucijoms patvirtino, kad visi siekė to paties, turėti kuo didesnę Vokietijos brigados dalį Lietuvoje – pagrindė išsiskyrė strategijos, kaip tai pasiekti, kaip pavyzdys, URM atstovai tvirtino, kad ministerija ir ministras G. Landsbergis matė prasmę labiau spausti vokiečius dėl brigados dislokavimo Lietuvoje:

Įspūdis buvo pradžioje toks, kad URM buvo įsitikinusi, kad galima įtikinti vokiečius, todėl ryžtingiau ėjo ir reikalavo brigados. Susidarė įspūdis, kad KAM daugiau negu URM, turėjo aiškių abejonių, ar vokiečiams apskritai tai yra padaroma, ar vokiečiai techniškai turės pakankamai karinių pajėgumų tai padaryti, todėl šiek tiek atsargiau buvo nusiteikę. Bet Užsienio reikalų ministerija ryžtingiau reikalavo ir kėlė šį klausimą. Buvo savotiškas nesutarimas tarp ministerijų¹⁴³.

Iš interviu, taip pat galima pastebėti, kad tiek SN1, tiek SN2, priklausantys tai pačiai partijai, kaip ir ministras G. Landsbergis, vykdė aktyvią parlamentinę diplomatiją, paremtą aktyviu bendravimu su Vokietija, siekiant įtikinti Vokietiją ir viešoje erdvėje kritikuojant Vokietijos sprendimą ir Lietuvos KAM ministro poziciją. Kaip Prezidentūros aukštas pareigūnas tikino:

¹⁴¹ Respondentas referuoja į Krašto apsaugos ministro Arvydo Anušausko ir Užsienio reikalų ministro Gabrieliaus Landsbergio nesutarimus;

¹⁴² Interviu su respondentu SN1;

¹⁴³ Interviu su respondentu URM1;

Svarbus faktorius, kad URM yra partijos vadas ir kiek tu jį gali spausti? Ir pavyzdžiui, jeigu būtų žmogus, neįvardinant koks, bet jeigu jis ten būtų, tai įdomu, kokia tuomet būtų dinamika. Aš manau, kad ji būtų „čiut čiut“ kitokia. Tai va, būtų didesnis spaudimas ir URM¹⁴⁴.

Kiek kitokia, strategija atsispindėjo SN3 interviu, kuriame teigiama, kad ministras Anušauskas buvo kritikuojamas be pagrindo ir Vokietijos spaudimas buvo Lietuvos tikslui turėti Vokietijos karius Lietuvoje - pavojingas. Todėl, Seimo narys tvirtina, kad vokiečiai buvo nepatenkinti tokia Lietuvos pozicija, kritikuojant Vokietiją ir jos pradinę poziciją, aiškinant, kad Vokietija niekada tvirtai nesakiusi, kad Lietuvoje brigados nebus dislokuota Lietuvoje – tam šiuo metu nėra tiesiog nėra reikalingos Lietuvoje infrastruktūros jos buvimui¹⁴⁵. Taigi, galima apibendrinti, kad Lietuvos parlamentarų diplomatijos strategijos išsiskyrė – SN1 ir SN2 tvirtai laikėsi URM vykdomos diplomatijos, siekiant spausti ir įtikinti Vokietiją dislokuoti Lietuvoje, kuo didesnę dalį brigados, tuo tarpu, SN3 siekė bendrauti su Vokietija aiškinant, kad toks spaudimas iš Lietuvos pusės neatspindi visos Lietuvos užsienio politikos ir Lietuva turi pati atlikti savo „namų darbus“. Būtent tai puikiai iliustruoja parlamentinės diplomatijos skirtumą nuo tradicinės diplomatijos – parlamentinė diplomatija veikia kartu su laisvu parlamentaro mandatu, todėl gali būti daug skirtingų „diplomatijų“, o ne viena aiški diplomatijos strategija pasiekti rezultatų. Taip pat, iš interviu galima pastebėti, kad buvo nesutarimų ir tarp tų pačių parlamentarų dėl šių skirtingų diplomatijos vykdymo strategijų. Taip pat, iš interviu galima matyti ir didesnių institucinių nesutarimų tarp Lietuvos Respublikos institucijų, tačiau šio tyrimo rėmuose, nuspręsta neieškoti tarpinstitucinės dinamikos ir priežastingumo bei apsiriboti parlamentine sąveika su kitomis institucijomis.

Tačiau siekiant išsiaiškinti nesutarimų, tarp parlamento ir Lietuvos institucijų, pagrindinius taškus - išryškėja faktas, kad pagrinde šie nesutarimai labiausiai atsispindėjo tik žiniasklaidoje. Kaip Vyriausybės atstovas teigia, nesutarimų buvo, bet visų tikslas buvo panašus: „*tai ta prasme, tema tapo svarbesnė, gal labiau matoma, labiau cituojama ir dėl to parlamentarai tapo Lietuvos medijoje labiau cituojami*¹⁴⁶“. KAM atstovas, komentuodamas šią situaciją – aiškindamas nesutarimus, pavyzdžiui, tarp parlamentarų ir Krašto apsaugos ministro, aiškino, kad:

Aš pasakysiu paprastai – aš visada galvojau, kad užsienio politika ir vidaus politika yra atskirta. Bet visi šitie debatai, dėl Vokietijos brigados pasakė labai paprastą dalyką, kad Lietuvos užsienio

¹⁴⁴ Interviu su respondentu LRP1, Vilnius, 2024 m. balandžio 9 d.;

¹⁴⁵ Interviu su respondentu SN3.

¹⁴⁶ Interviu su respondentu LRV1, Vilnius, 2024 m. balandžio 9 d.;

politika yra tik vidaus politikos atspindys ir niekas daugiau. Ir visada kova mūsų žiniasklaidoje - vidaus politikos kova ir nieko bendro su Vokietijos brigada. Tai tik buvo priemonė panaudota vienu ir kitų santykių aiškinimuisi. Labai paprastai¹⁴⁷.

Tas pats respondentas tikino, kad nesutarimai labiau atspindėjo viešojoje erdvėje, tačiau vėl patvirtino, kad visų žinutė buvo ta pati, sakydamas, kad „akcentai skyrėsi, agresyvumas skyrėsi, bet iš esmės žinutė ta pati (Lietuvos tikslas turėti kuo didesnę karių dislokuotus Lietuvoje)¹⁴⁸“. Tokiai ar panašiai minčiai pritarė daugumą apklaustų respondentų.

Toliau siekiant suprasti, kokios buvo Vokietijos reakcijos, Parlamente, kitose valstybinėse institucijose ir viešojoje erdvėje, dėl Lietuvos vykdomos aktyvios parlamentinės diplomatijos, stipriausia reakcija, kaip ir iš Lietuvos medijų rinktos informacijos galima pastebėti, įvyko 2022 m. gruodžio mėnesio 19 dieną, kuomet LR Seime įvykusios „Lietuvos-Vokietijos forumo“ konferencijos metu, Vokietijos ambasadorius griežtai sukritikavo Lietuvos politikus. Tačiau, paklausus respondentų dėl panašių pasipiktinimų iš Vokietijos politikų, nuomonės šiuo klausimų išsiskyrė. SN1 teigia, kad nors toks Vokietijos ambasadoriaus viešas išstojimas buvo savotiškas „atspindys Kanclerio Scholzo pozicijos“ - labiau kritiškas ir „labiau neigiamas“ - tačiau pačiame Bundestage buvo jaučiamas didelis palaikymas dėl Lietuvos aiškiai išsakytos pozicijos¹⁴⁹. Anot respondento: „*Vokiečių ambasadoriaus išsišokimas buvo stipriausias ir nemaloniausias*“. Tačiau SN3 nesutinka su tokiu teiginiu:

Tuos nuotaikos buvo prastos. Tai buvo blogas laikotarpis, ypatingai 2022 m. pabaiga, jinai buvo kritinė. 2023 m. sausį, tuometinis NSGK pirmininkas, kai savo akimis pamatė ypatingai šaltą priėmimą Vokietijos Gynybos ministerijoje, kai buvome priimti šaltai. Labai pasisekė, kad toje delegacijoje buvo daugiapartinė delegacija, todėl pavyko ją „nugesinti“.

SN2 komentuodamas reakcijas iš Vokietijos iš dalies patvirtino SN3 išsakytus pasipiktinimus. SN2 interviu metu tvirtino, kad ambasadoriaus pareiškimas buvo „*kiek stipresnis pareiškimas, sakydamas „we will not sleep in Lithuania city*“, tačiau buvo galima išgirsti ir kitokios kritikos ir pačioje Vokietijoje, kuomet uždaruose susitikimuose: „*buvo buvo, kad tokių, kaip čia mes kažką mokom, kad prašom per daug*“. Tačiau SN2, kaip ir SN3, yra įsitikinęs, kad vis dėl to rezultata davė Lietuvos aiškiai transliuojama pozicija, kad 10 dienų nustatytas terminas Lietuvos pilnai netinka ir Lietuvoje būtina turėti

¹⁴⁷ Interviu su respondentu KAM2;

¹⁴⁸ Interviu su respondentu KAM2;

¹⁴⁹ Interviu su respondentu URM1;

nuolatinį dislokavimą. SN2, kaip ir SN1, tvirtino, kad Bundestage, ne tik tiesioginiuose komitetuose, buvo jaučiamas absoliutus palaikymas tarp parlamentarų.

Pasiteiravus kitų Lietuvos institucijų atstovų nuomonės apie Vokietijos reakcijas, dauguma patvirtino, kad toks Vokietijos ambasadoriaus išstojimas buvo ryškiausias pasipiktinimas iš Vokietijos pusės. Kai kurie tvirtino, kad Vokietija neformaliuose susitikimuose užsimindavo, bet atvirai ir viešai kritikos nesakydavo. Tačiau, pasiteiravus respondentų dėl Vokietijos ambasadoriaus viešo išstojimo - nuomonės išsiskyrė dėl tokio išstojimo priežasties. Vieni tvirtino, kad toks ambasadoriaus pareiškimas buvo nesugebėjimas suvaldyti situacijos Lietuvoje ir savavališka protokolo klaida. Kiti tvirtino, kad ambasadorius atstovavo Kanclerio poziciją ir buvo siekiama parodyti Vokietijos susirūpinimą. Pastarajai nuomonei pritarė ir Bundestago atstovas¹⁵⁰. Tačiau, visos institucijos patvirtino, kad tiesioginėms jų institucijų atitikmenims tai nelabai rūpėjo, ypačingai Lietuvos vidaus politikoje vykstantys nesutarimai tarp ministrų ir parlamentarų – anot respondentų, Vokietija žinojo, kad visos Lietuvos institucijos siekia to paties tikslo.

Pasiteiravus Bundestago nario, dėl reakcijų Vokietijoje, jų parlamente, komitete ir visuomenėje, buvo išgirstas paradoksaliai keistas atsakymas – šis brigados klausimas tiek komitete, tiek parlamente ir tiek viešosios erdvės nebuvo praktiškai paliestas. Paradoksaliai, dėl Vokietijos brigados dislokavimo, dėmesys Lietuvoje buvo labai didelis, o pačioje Vokietijoje to dėmesio – tiesiog nebuvo¹⁵¹. Pasiteiravus, kodėl šis klausimas nebuvo aptariamasis komitete, Bundestago narys atsakė:

Komitetas nedarė nieko ir mes komitete nekalbėjome apie brigados klausimą iki kol sprendimas buvo priimtas. Taip, man reikėtų peržiūrėti posėdžius ir negaliu garantuoti, kad ten nebuvo pokalbių kažkokių apie brigadą, tačiau tikrų ir prasmingų diskusijų ar reikia brigados ar ne – nebuvo. Ir tai tikrai ne standartas, kaip mūsų koalicija veikia, nes mes kalbame apie tai prie uždarytų durų, tarp koalicijos partnerių, tiesiogiai su ministrais, tačiau komitete mes apie tai nekalbame, nes komitete mes turime kraštutinių dešiniųjų atstovus, kurie turi tiesioginius ryšius su Maskva.

Siekiant atrasti momentą, kada buvo gauti pirmieji signalai, kad Vokietija pakeis savo sprendimą dėl brigados Lietuvoje, galima pastebėti, kad parlamentarai užmegztais ryšiais siekė rinkti ir pasikeisti informacija per savo parlamentinės diplomatijos ryšius – iš interviu matoma, kad parlamentarai palaikė

¹⁵⁰ Interviu su respondentu VB1, Vilnius, 2024 m. balandžio 17 d.;

¹⁵¹ Interviu su respondentu VB1;

pastovų ryšį su kolegomis iš Vokietijos parlamento, kurie Seimo narius pastoviai informuodavo apie Vokietijos vidinius svarstymus dėl dislokavimo. Tačiau visi 11 apklaustų respondentų patikino, kad aiški žinia, kad Vokietija atsiųs ir dislokuos visą brigadą paaiškėjo tik 2023 m. birželio 26 d., kuomet Lietuvoje, lankėsi NATO vadovas Jensas Stoltenberg'as ir Vokietijos gynybos ministras Boris Pistorius, atvykę stebėti dvišales Lietuvos ir Vokietijos karių pratybas. Toks Vokietijos gynybos ministro Boris Pistorius pranešimas buvo staigmena ne tik Lietuvos pusei, tačiau apie tokį sprendimą nežinojo netgi Vokietijos pusė:

<..>tas sprendimas, netgi kai jie nusileido, prasidėjo susitikimas oro uoste ir kai vokiečių ministras pasakė žinutę, kad aš priėmiau sprendimą, kad bus brigada, tai tuometinis ministras Anušauskas net nesuprato, net mūsų delegacija nesuprato. Pistorius sako, jūs turbūt nesupratot, tai aš pakartosiu, kad čia bus nuolatinė dislokacija. Tai va, mano vokiečių kolegos ministerijos nuo kėdžių nukritom, niekas apie tai nežinojo, bet žinai, jie jautėsi, atmosfera, kaip sakoma futbole - „bręsta įvartis“, tai brendo brendo, bet reikia mušti, nes artėja 90 minutė ir kad nebūtų 0-0. Tai čia panašiai, tik pukšt ir įvartis¹⁵².

Iš interviu metu gautų atsakymų pastebime, kad Lietuvos parlamentarai ir institucijos bendravo su Vokietija ir mezgė diplomatinčius santykius dėl didesnio Vokietijos karių, atvykimo ir buvimo Lietuvoje, skaičiaus. Tačiau iš surinktų duomenų, tiek parlamentarai, tiek institucijų atstovai tikėjosi, kad Vokietija nuspręs atsiųsti karius į Lietuvą rotaciniu principu, angliškai „heel-to-toes“, t.y. kuomet dalis karių dislokuojami Lietuvoje ir pastoviai rotuojami, kad pastovi dalis ir skaičius šalyje nekistų, ir tai buvo siekiamybė. Tačiau galima matyti, kad visos brigados dislokavimas Lietuvoje, atvykstant kartu su šeimomis – buvo tikra staigmena Lietuvos pusei:

<...> atėjus Pistoriui į ministrus, jam priimti sprendimą, kurio mes visi nesitikėjom, nes galvojome, kad maksimalus variantas bus rotacinis, kur šeši mėnesiai, šeši mėnesiai, šeši mėnesiai, kuri rotuotųsi, todėl sprendimas „permetant“ yra kažkas tokio, net geriausiam sapne, to nemodeliavome, todėl tikrai, manau, kad tos kalbos Bundestage, kad 10 dienų to neužtenka, manau, prie to prisidėjo¹⁵³.

Tiesa, reikia pripažinti, kad tyrimas neatsakė, kas tiksliai nulėmė ministro tokią poziciją ir sprendimą – iš interviu galima matyti, kad buvo keliama daug skirtingų teorijų ir pasvarstymų, kas galėjo

¹⁵² Interviu su respondentu KAM2.

¹⁵³ Interviu su respondentu SN2;

tiksliai lemti tokį Vokietijos sprendimą, tačiau visi respondentai sutinka su faktu, kad šis sprendimas buvo priimtas mažame rate ir per mažą laiko tarpą, prieš pat Vokietijos ministrui Pistoriui išvykstant į Lietuvą. Tačiau galima fiksuoti momentą, kad nors visi parlamentarai dirbo vykdydami skirtingas parlamentines diplomatijos, per skirtingus ryšius, visi tvirtino, kad jų bendravimas su „counterparts“ (profesiniais atitikmenimis), leido labiau atskleisti Lietuvos situaciją, aiškiai ištransliuoti Lietuvos siekius bei paaiškinti, kodėl tai svarbu ne tik Lietuvai, bet ir Vokietijai bei visam NATO rytų flangui. Šis darbas, buvo svarbiausias parlamentinės diplomatijos veiksnys, siekiant visais įmanomais formatais transliuoti Lietuvos siekius ir tikslus, turėti Vokietijos brigadą Lietuvoje. Nors iš atsakymų galime matyti, kad kitų Lietuvos institucijų aukšti pareigūnai tvirtina, kad tokiam Vokietijos sprendimui Lietuvos Seimo vaidmuo buvo mažas, iš surinktų duomenų galime tvirtinti, kad parlamentarų vaidmuo buvo neformalus nuolatinis bendravimas formuojant „foną“, tokiam atsakymui pritarė ir Vokietijos Bundestago narys:

Jis (Vokietijos ministras B. Pistorius) žinojo, kad dauguma parlamentarų jo tokį sprendimą sveikins. Todėl jo niekas nekritikavo iš mūsų parlamentarų už tokį jo individualų sprendimą, nes mes buvome laimingi tokiu sprendimu. Taigi, aš manau, mūsų indelis buvo neformalus susitikimai, kuriant ir formuojant foną, kurį jis pajautęs priėmė tokį stiprų sprendimą. Nes suprantate, jis suprato, kad negaus didelio spaudimo už savo sprendimą iš parlamento, nes mes kas dvi savaites ministerijoje vis klausdavome, kaip dėl brigados, kaip dėl brigados? Ar mes galime ją priimti, prašau? Taigi, tai atsitiko šioje situacijoje. Taigi, čia labiau buvo veikimas neformaliu būdu, stengiantis sukurti koalicijoje foną, kad parlamentarai palaiko tokį sprendimą, suprantant, kad iš dešinieji galvoja ir propaguoja brigados klausimą¹⁵⁴.

Būtent tokį formuojamą Vokietijos parlamentarų nuomonę galėjo sukurti tik parlamentinė diplomatija, kurios būdu buvo bendraujama, įvairiais kanalais dėl brigados klausimo iš Lietuvos pusės. Todėl, iš surinktų duomenų, galime pastebėti, kad atskirų Seimo narių skirtingos diplomatijos strategijos, bendraujant su skirtingomis partijomis ir Bundestago nariais, tačiau aiškiai transliuojamas Lietuvos noras turėti brigadą Lietuvoje, leido sukurti vaizdą Vokietijos Bundestage, kad visos partijos, nepriklausomai esančios valdžioje ar opozicijoje, sveikino ir teigiamai atsiliepė į Vokietijos Gynybos ministro Boris Pistoriaus sprendimą dislokuoti Vokietijos brigadą Lietuvoje nuolatiniam buvimui. Tačiau Vokietijos ir jos ministro sprendimas buvo labiau asmeninis ir Lietuva neturėjo aiškaus subjektyvumo šiame nutarime.

¹⁵⁴ Interviu su respondentu VB1.

Todėl, galima teigti, kad parlamentinė diplomatija taip pat nebuvo lemiantis, aiškiai įvardintas bei didelės svarbos turintis, faktorius priimti šį svarbų sprendimą dėl brigados dislokavimo Lietuvoje.

Taigi apibendrinant gautus rezultatus duomenų analizės metu ir siekiant užpildyti juodąją dėžę, galima pastebėti, kad parlamentarai aktyviai vykdė parlamentinę diplomatiją ir siekė užtikrinti Lietuvos siekį turėti Vokietijos brigadą Lietuvoje nuolatiniam buvimui. Šios parlamentarų veikimo priežastys buvo aiškiai persipynusios su visomis teorinės prieigos išskirtomis kryptimis, aiškiai matant iš surinktų duomenų, kad parlamentarai turėjo tiek asmeninių tikslų, tiek veikė aiškia institucijose nustatyta praktika, tiek matydami grėsmę ir svarbų poreikį valstybei. Taip pat, parlamentarai veikdami ir vykdydami parlamentinę diplomatiją, siekė kurti ir formuoti viešą diskursą apie Lietuvos tikslą ir siekį turėti Vokietijos brigadą dislokuota Lietuvoje nuolatiniam buvimui. Šiam tikslui pasiekti, Lietuvos Respublikos Seimo nariai, pasitelkiami asmeninius ryšius, kontaktus, tiesioginį bendravimą su tiesioginės partinės šeimos atstovais, parlamentarais ir politikos įgyvendintojais, formaliais, komitetų ar konferencijų lygmenimis, ir įvairias neformaliais būdais, siekė vykdyti aktyvią parlamentinę diplomatiją ir pasiekti rezultatą turėti dislokuotą visą brigadą Lietuvoje nuolatiniam buvimui. Šios taktikos skyrėsi tarp parlamentarų, vieni tai darė aiškiai nubrėžta, aktyviu spaudimu grįsta, Užsienio reikalų ministro vykdoma, diplomatija. Kita pusė, siekė bendrauti su vokiečiais atsargiau ir nespaudžiant aktyviai. Tačiau iš gautų ir surinktų duomenų galime pastebėti, kad toks Vokietijos sprendimas buvo netikėtas tiek Lietuvos institucijoms, taip pat ir LR Seimui, tiek Vokietijos pusei – Vokietijos ministro spaudos konferencijos metu ištransliuota žinia apie Lietuvoje dislokuojamą brigadą nuolatiniam buvimui buvo abipusė staigmena abejoms pusėms. Vis dėlto, nors ir rezultatai rodo, kad parlamentinės diplomatijos faktorius nebuvo lemiantis, vis tik Lietuvos tikslas turėti dislokuotą brigadą Lietuvoje nuolatiniam buvimui pavyko, kas ir buvo pagrindinis Lietuvos užsienio politikos tikslas ir vykdomos aktyvios parlamentinės diplomatijos siekis.

Išvados

Atsižvelgiant į tai, šiame darbe bandant iširti parlamentinės diplomatijos procesą buvo atlikta žiniasklaidos analizė ir sukonstruota priežastinio mechanizmo schema. Vis dėlto, ne visus ryšius buvo galima paaiškinti ir nustatyti remiantis tik viešai prieinama informacija, dėl egzistuojančių vadinamųjų „pilkujų zonų“. Dėl šios priežasties buvo nuspręsta atlikti pusiau-struktūrizuotus interviu su Lietuvos ir Vokietijos parlamentarais bei visame brigados dislokavimo klausime dalyvavusiais politikos priėmėjais, siekiant išsiaiškinti taip vadinamąją juodąją dėžę (angl. *black box*), kurią išsiaiškinus galima buvo atsakyti į išsikeltas hipotezes ir pasiekti darbo tikslą *ištirti politinį procesą, kaip ir kodėl Lietuvos Respublikos parlamentas, jo komitetai ir pavieniai Seimo nariai, vykdė aktyvią parlamentinę diplomatiją Vokietijos brigados Lietuvoje klausimu.*

Taigi, atlikus proceso atsekimo analizę buvo bandoma patikrinti iškeltas dvi hipotezes:

Pirmoji hipotezė (H1): Lietuvos Respublikos Seimas vykdė aktyvią parlamentinę diplomatiją su vokiečiais tiek dėl atskirų LR Seimo narių asmeninių tikslų, norų bei ambicijų, tiek dėl LR Seimo praktikos ir tradicijų, tiek dėl tarptautinės situacijos ir pavojaus Lietuvos saugumui.

Hipotezė iš dalies pasitvirtino. Ši hipotezė buvo kildinama iš **teorinio pagrindo**, teigiant, kad Seimo nariai vykdė aktyvią parlamentinę diplomatiją, vedami trijų priežastinių veiksnių. Tačiau atlikus tyrimą ir išanalizavus gautus rezultatus paaiškėjo, kad Lietuvos Respublikos Seimo nariai vykdė parlamentinę diplomatiją su vokiečiais dėl atskirų LR Seimo narių tikslų, norų ir ambicijų bei dėl tarptautinės situacijos ir pavojaus Lietuvos saugumui. Šie veiksniai atsikartojo visuose respondentų pateiktuose įvairiuose atsakymuose, tvirtinant, kad šie du veiksniai buvo lemiantys vykdant aktyvią parlamentinę diplomatiją. Dėl trečiojo priežastinio veiksnio, teigiančio, kad „parlamentarai vykdė aktyvią parlamentinę diplomatiją dėl LR Seimo praktikos ir tradicijų“, nebuvo aiškiai įvardintas respondentų, kaip svarbus veiksnys, tačiau iš įvairių atsakymų ir pavyzdžių, kaip buvo vykdoma parlamentinė diplomatija, gali tvirtinti, kad kai kurie Seimo nariai buvo įpareigoti savo komiteto veikti ir vykdyti parlamentinę diplomatiją dėl nusistovėjusios praktikos. Dėl šios priežasties, hipotezė pasitvirtino iš dalies. Todėl, nors ne visi parlamentarai ir kitų institucijų atstovai aiškiai įvardino, arba nepaminėjo, visų trijų veiksnių, lėmusių vykdomą aktyvią parlamentinę diplomatiją - iš jų pasisakymų ir pavyzdžių, vykdant aktyvią parlamentinę diplomatiją, galima teigti, kad teorinis modelis veikia ir kad Lietuvos Respublikos Seimas vykdė aktyvią parlamentinę diplomatiją veikiamas visų trijų institucionalizmo – racionaliojo pasirinkimo, istorinės ir socialinės - teorijos krypčių, t.y. Lietuvos Respublikos Seimas vykdė aktyvią parlamentinę diplomatiją su vokiečiais tiek dėl atskirų LR seimo narių asmeninių tikslų, norų bei ambicijų, tiek dėl LR Seimo

praktikos ir tradicijų, tiek dėl tarptautinės situacijos ir pavojaus Lietuvos saugumui. Be to, matosi, jog institucionalizmo teorija ir jos prielaidos tinka tirti tokius procesus. Institucionalizmas gali turėti aiškinamąją galią siekiant suprasti parlamentų diplomatinę veiklą, kadangi institucionalizmas iš savęs turi bent tris (racionalusis pasirinkimą, istorinį bei socialinį) aiškinamąsias teorines kryptis. Tyrimas parodė, jog iškeltos teorinės prielaidos veikia ir leidžia suprasti parlamento motyvacijas.

Antroji hipotezė (H2): Lietuvos vykdoma aktyvi parlamentinė diplomatija tapo vienu iš svarbiausių faktorių, lėmusių Vokietijos sprendimą dislokuoti visą brigadą nuolatiniam buvimui Lietuvoje.

Hipotezė nepasitvirtino. Ši hipotezė buvo kildinama iš prielaidos, kad 2022 m. spalio mėnesį, Lietuvos ir Vokietijos ministrams viešai patvirtinus, kad Lietuvoje nebus dislokuota brigada nuolatiniam buvimui, o tik dalis, parlamentarų dėmesys šiam klausimui išaugo, kritikuojant Vokietijos sprendimą ir poziciją. Todėl hipotezė teigė, kad po parlamentarų įsitraukimo ir aktyvios parlamentinės diplomatijos, 2023 m. birželio mėnesį, Vokietijos Gynybos ministrui atvykus į Lietuvą, ministras pranešė, kad visa Vokietijos brigada bus dislokuota Lietuvoje nuolatiniam buvimui, t.y. aktyvi parlamentinė diplomatija lėmė tokį Vokietijos sprendimą. Tačiau iš surinktų duomenų ir atsakymų, galima pastebėti, kad parlamentinė diplomatija nebuvo lemiantis faktorius Vokietijos sprendimams. Kaip galima matyti, nors Lietuvoje viešajame diskurse parlamentinis dėmuo buvo dominuojantis, iš tikrųjų, tiek Lietuvos, tiek Vokietijos institucijoms tai nedarė didelės įtakos, ypačiai sprendimų priėmimui. Daugiausiai buvo pastebima bei įvardinama vyriausybės pareigūnų vykdoma užsienio politika ir diplomatija bei pastangos užtikrinti Vokietijos buvimą Lietuvoje. Tačiau, parlamentinė diplomatija buvo svarbus veiksnys pasikeičiant oficialia arba neoficialia informacija su Vokietijos parlamentarais, kuriant tam tikrą foną bei transliuojant žinią apie Lietuvos situaciją, tikslus bei norus turėti visą brigadą Lietuvoje nuolatiniam buvimui. Šios strategijos tarp parlamentarų skyrėsi, buvo svarbus partinės diplomatijos veiksnys keičiantis informacija, asmeniniais turimais ryšiais. Tačiau, vertinant galutinį Vokietijos sprendimą, galime pastebėti, kad galutiniam Vokietijos sprendimui parlamentinė diplomatija didžiulės įtakos neturėjo, nes apie tokį sprendimą nežinojo, netgi tiesioginiai parlamentinės diplomatijos dalyviai iš Vokietijos, šiuo atveju, Vokietijos parlamentarai, o Lietuvos pusė neturėjo subjektiškumo Vokietijos priimtam sprendimui. Todėl šią hipotezę galime atmesti.

Apibendrinant visą atliktą tyrimą ir gautus rezultatus galima daryti išvadą, kad parlamentarai veikdami ir vykdydami parlamentinę diplomatiją, siekė kurti ir formuoti viešą diskursą apie Lietuvos tikslus ir siekius turėti Vokietijos brigadą Lietuvoje. Šiam tikslui pasiekti, buvo pasitelkiami asmeniniai ryšiai, kontaktai, tiesioginis bendravimas su tiesioginės partinės šeimos atstovais, parlamentarais ir

politikos įgyvendintojais. Ši parlamentinė diplomatija buvo vykdoma formaliais, komitetų, atskirų dvišalių ar oficialių konferencijų lygiais, ir neformaliais (asmeninis bendravimas) būdais. Tačiau iš gautų ir surinktų duomenų galime pastebėti, kad toks Vokietijos sprendimas buvo netikėtas tiek Lietuvos institucijoms, tiek Vokietijos – Vokietijos ministro spaudos konferencijos metu ištransliuota žinia apie Lietuvoje dislokuojamą brigadą nuolatiniam buvimui buvo abipusė staigmena abejoms pusėms. Vis dėlto, nors ir rezultatai rodo, kad parlamentinės diplomatijos faktorius nebuvo lemiantis, vis tik Lietuvos tikslas turėti dislokuotą brigadą Lietuvoje pavyko ir pagrindinis Lietuvos užsienio politikos tikslas buvo pasiektas.

Taip pat, atlikus šį tyrimą, galima pateikti tam tikrų kryptių ateities tyrimams. Pirmoji kryptis galėtų būti susijusi su ateities tyrimais apie parlamentinę diplomatiją. Šiame tyrime buvo bandoma ieškoti teorinių parlamentinės diplomatijos pagrindimų ir ieškoma priežastinių ryšių, atliekant tam tikrą atvejo analizę, šiuo konkrečiu atveju, Vokietijos brigados dislokavimas Lietuvoje. Panašų tyrimą galima būtų atlikti su kitokiu atveju, pasirinkus parlamentinį bendradarbiavimą tarp Lietuvos ir kitos valstybės, kurioje parlamentinis dėmuo ir vykdoma parlamentinė diplomatija būtų įtakingesnė. Kaip vienas iš pavyzdžių, galėtų būti parlamentinė diplomatija su JAV Kongreso arba Senato rūmai, kurių sprendimų priėmimo įtaka yra didžiulė. Kita kryptis atsiremia į šio tyrimo atvejį – dėl konkretaus tyrimo tikslo ir objekto, Vokietijos brigados dislokavimo Lietuvoje atvejis buvo tirtas tik iš Lietuvos parlamento institucinės pusės ir fokusuojant tyrimą apie parlamentinę diplomatiją. Be to, rekomenduojama analizuoti procesus per ilgesnį tyrimo laikotarpį – taip bus įmanoma surinkti daugiau duomenų ir tiksliau pristatyti bei išanalizuoti duomenis. Tačiau netgi į šį atvejį (t.y. Lietuvos ir Vokietijos parlamentarų santykius brigados klausimu), taikant tą pačią teoriją, galima būtų pažvelgti ir iš kitų institucijų veiklos ir tarpusavio sąveikos, siekiant tirti, kaip Lietuvos ir Vokietijos institucijos bendravo tarpusavyje dėl savo užsibrėžtų tikslų.

Literatūros ir šaltinių sąrašas

Literatūros sąrašas

1. Beach, Derek, and Rasmus Brun Pedersen. *Process-tracing methods: Foundations and guidelines*. University of Michigan Press. (2019);
2. Berger, Peter, and Thomas Luckmann. "The social construction of reality." In *Social theory re-wired*, Routledge. (2016);
3. Bindi, Federiga. "European Union foreign policy: a historical overview." In *The Foreign Policy of the EU: Assessing Europe's Role in the World*. Brookings Press. (2022);
4. Clemens, Elisabeth S., and James M. Cook. "Politics and institutionalism: Explaining durability and change." *Annual review of sociology* 25, no. 1 (1999);
5. Collier, David. "Understanding process tracing." *PS: political science & politics* 44, no. 4 (2011);
6. Crum, Ben, and John E. Fossum. "The Multilevel Parliamentary Field: a framework for theorizing representative democracy in the EU." *European Political Science Review* 1, no. 2 (2009);
7. de Boer, Gonnie, and Frans Weisglas. "Parliamentary diplomacy." *The Hague Journal of Diplomacy* 2, no. 1 (2007);
8. Europos Sąjungos oficialusis leidinys, C 306, Pranešimo numeris 2007/C306/01;
9. Fiott, Daniel. "On the Value of Parliamentary Diplomacy". *Madariaga Paper*. 4 (2011);
10. Gaižauskaitė, Inga, and Natalija Valavičienė. *Socialinių tyrimų metodai: kokybinis interviu: vadovėlis*. Vilnius: Registrų centras, 2016;
11. Geddes, Barbara. "What do we know about democratization after twenty years?." *Annual review of political science* 2, no. 1 (1999);
12. Hall, Peter A. "Systematic process analysis: when and how to use it." *European Management Review* 3, no. 1 (2006);
13. Hall, Peter A., and Rosemary CR Taylor. "Political science and the three new institutionalisms." *Political studies* 44, no. 5 (1996);
14. Herranz-Surrallés, Anna. "The EU's multilevel parliamentary (battle) field: Inter-parliamentary cooperation and conflict in foreign and security policy." *West European Politics* 37, no. 5 (2014);
15. Jancic, Davor. "The European Parliament and EU-US relations: revamping institutional cooperation?." (2014);
16. Jankauskas, Algimantas, and Liutauras Gudžinskas. "Tranzitologijos peržiūra: pokomunizmo pamokos." *Lietuvos metinė strateginė apžvalga* 6, no. 1 (2008);
17. March, James G., and Johan P. Olsen. "Elaborating the." *New Institutionalism*." *The Oxford Handbook of Political Institutions* (2006);

18. March, James G., and Johan P. Olsen. "The institutional dynamics of international political orders." *International organization* 52, no. 4 (1998);
19. Nekrašas, Evaldas. „Valstybės užsienio politika: Parlamento vaidmuo“. *Politologija*, 4 (1998);
20. Petraitytė-Briedienė, A. (n.d.). *Neparašyta istorija: Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos Užsienio reikalų komisija (pagrindiniai veiklos aspektai)*. Parlamento Studijos, (30);
21. Pivoras, Saulius. "Viešųjų organizacijų teorijos." *Modernus viešasis valdymas: kolektyvinė monografija*, Kaunas (2012);
22. Raunio, Tapio. "National parliaments and European integration: What we know and agenda for future research." *The Journal of Legislative Studies* 15, no. 4 (2009);
23. Rhodes, Rod AW, Sarah A. Binder, and Bert A. Rockman. *The Oxford handbook of political institutions*. OUP Oxford, (2008);
24. Rogers, Robert, and Rhodri Walters. *How Parliament Works* 6th edition. Routledge, 2013;
25. Rusk, Dean. "Parliamentary Diplomacy-Debate vs. Negotiation." *World Affairs Interpreter* 26, no. 2 (1955);
26. Smyrnioti, Panagiota. "Promotion of Parliamentary diplomacy through the newly established trilateral schemes in the Eastern Mediterranean." (2019);
27. Sprinz, Detlef F., and Yael Wolinsky-Nahmias, eds. *Cases, numbers, models: International Relations research methods*. University of Michigan Press, 2002;
28. Stavridis, Stelios, and Davor Jančić. "Introduction the rise of parliamentary Diplomacy in International politics." *The Hague Journal of Diplomacy* 11, no. 2-3 (2016);
29. Unikaitė-Jakuntavičienė, Ingrida, and Sima Rakutienė. "Politikos mokslų rašto darbų rengimas: mokomoji knyga." (2015);
30. Wagner, W. M. "Parliaments and Foreign Policy." In *Oxford Research Encyclopedia of Politics*. The Oxford University Press, 2017;
31. Weber, M. "Bureaucracy. Classics of Organization Theory. JO Shafritz, JS London." (2001).

Internetinių šaltinių sąrašas

1. 15min.lt, „A.Anušauskas: siekiame, kad NATO brigada ateityje būtų dislokuota pilna apimtimi“, žiūrėta 2024 m. vasario 17 d., <https://www.15min.lt/naujiena/aktualu/lietuva/a-anusauskas-siekiame-kad-nato-brigada-ateityje-butu-dislokuota-pilna-apimtimi-56-1743320>;
2. BNS, „O. Scholzas: esame įsipareigoję labai greitai gebėti dislokuoti karius Lietuvoje“, žiūrėta 2024 m. kovo 27 d., <https://www.bns.lt/topic/1911/news/68796367/>;
3. Delfi, „Anušauskui – nemaloni kritika: teks aiškintis Seime“, žiūrėta 2024 m. kovo 8 d., <https://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/anusauskui-nemaloni-kritika-teks-aiskintis-seime-91449033/>;

4. Der Bundeskanzler der Bundesrepublik Deutschland, „Gemeinsames Kommuniqué“, žiūrėta 2024 m. vasario 24 d., <https://www.bundesregierung.de/resource/blob/975226/2048462/9f04def5b2e425f31101dce58f252202/2022-06-07-kommunique-data.pdf?download=1>;
5. Financial Times, „Germany plans to base extra Nato troops at home rather than Lithuania“, žiūrėta 2024 m. vasario 26 d., <https://www.ft.com/content/769ff234-ea57-4596-826c-5e66693effe2>;
6. Lietuvos Respublikos Prezidentas, „Joint communiqué by the President of the Republic of Lithuania and the Chancellor of the Federal Republic of Germany“, žiūrėta 2024 m. vasario 24 d., <https://lrp.lt/en/joint-communique-by-the-president-of-the-republic-of-lithuania-and-the-chancellor-of-the-federal-republic-of-germany/38541>;
7. Lietuvos Respublikos Prezidentas, „Prezidentas ir Vokietijos Kancleris paskelbė komunikatą, kuriuo įsipareigojama didinti Vokietijos karines pajėgas Lietuvoje“, žiūrėta 2024 m. vasario 24 d., <https://lrp.lt/lt/ziniasklaidos-centras/naujienos/38547>;
8. LR KAM, „Į Lietuvą atvyko pirmieji Vokietijos brigados kariai“, žiūrėta 2024 m. kovo 8 d., <https://kam.lt/i-lietuva-atvyko-pirmieji-vokietijos-brigados-kariai/>;
9. LR Seimas, 2022-12-19 Konferencija „Lietuva ir Vokietija: Europe 2022“, https://www.youtube.com/watch?v=_2RtLDXSWh8;
10. LRT, „Ambasadorius: reiškiamas nepasitenkinimas Vokietija į Lietuvą neatsiųs nė vieno papildomo kario“, žiūrėta 2024 m. vasario 17 d., <https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/1848115/ambasadorius-reiskiamas-nepasitenkinimas-vokietija-i-lietuva-neatsius-ne-vieno-papildomo-kario>;
11. LRT, „Kasčiūnas sako, kad įstatymas dėl Vokietijos brigados Lietuvoje dedamas į stalčių: „reikia žiūrėti į viską kitaip“, žiūrėta 2024 m. kovo 15 d., <https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/1871702/kasciunas-sako-kad-istatymas-del-vokietijos-brigados-lietuvoje-dedamas-i-stalciu-reikia-ziureti-i-viska-kitaip>;
12. LRT, „Landsbergis: Baltijos šalims dėl Rusijos kyla egzistencinis pavojus“, žiūrėta 2024 m. kovo 22 d., <https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/1934068/landsbergis-baltijos-salims-del-rusijos-kyla-egzistencinis-pavojus>;
13. LRT, „Landsbergis: reikia statyti infrastruktūrą vokiečių brigadai ir įpareigoti kitą Vyriausybę darbus tęsti“, žiūrėta 2024 m. kovo 15 d., <https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/1926524/landsbergis-reikia-statyti-infrastruktura-vokieciu-brigadai-ir-ipareigoti-kita-vyriausybe-darbus-testi>;
14. LRT, „Lietuvos kariuomenės vadas: pirmieji Vokietijos brigados kariai mūsų šalyje bus dislokuoti iki rugsėjo“, žiūrėta 2024 m. kovo 10 d., <https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/1747954/lietuvos-kariuomenes-vadas-pirmieji-vokietijos-brigados-kariai-musu-salyke-bus-dislokuoti-iki-rugsejo>;

15. LRT, „ Nausėda ragina vengti dviprasmiškų signalų Vokietijai dėl brigados, Anušauskui linki ryžto ir drąsos“, žiūrėta 2024 m. kovo 9 d., <https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/1799176/nauseda-ragina-vengti-dviprasmisku-signalu-vokietijai-del-brigados-anusauskui-linki-ryzto-ir-drasos>;
16. LRT, „ Nausėdos patarėjas: sutarimas dėl vokiečių brigados Lietuvoje išlieka, tariamasi dėl įgyvendinimo“, žiūrėta 2024 m. kovo 16 d., <https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/1931107/nausedos-patarejas-sutarimas-del-vokieciu-brigados-lietuvoje-islieka-tariamasi-del-igyvendinimo>;
17. LRT, „ Nausėdos žinios iš Berlyno Landsbergio nenuramino: kol kas skaitomi skirtingi susitarimai dėl brigados“, žiūrėta 2024 m. kovo 27 d., <https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/1978604/nausedos-zinios-is-berlyno-landsbergio-nenuramino-kol-kas-skaitomi-skirtingi-susitarimai-del-brigados>;
18. LRT, „ Nuomonės išsiskiria: Vokietijos parlamentarai nesutaria, ar Berlynas turi atsiųsti karių brigadą į Lietuvą“, žiūrėta 2024 m. kovo 14 d., <https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/1848345/nuomones-issiskiria-vokietijos-parlamentarai-nesutaria-ar-berlynas-turi-atsiusti-kariu-brigada-i-lietuva>;
19. LRT, „ Pavilionis sveikina Nausėdą: jei tai tiesa, tai labai svarbi žinia ir reikšmingas Vokietijos žingsnis“, žiūrėta 2024 m. kovo 27 d., <https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/1972845/pavilionis-sveikina-nauseda-jei-tai-tiesa-tai-labai-svarbi-zinia-ir-reiksmingas-vokietijos-zingsnis>;
20. LRT, „ Premjerė: dėl Vokietijos brigados kyla dilema, pirma įsipareigojimais ar infrastruktūra“, žiūrėta 2024 m. kovo 9 d., <https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/1834387/premjere-del-vokietijos-brigados-kyla-dilema-pirma-isipareigojimais-ar-infrastruktura>;
21. LRT, „ Prezidentas įvertino diskusijas dėl Vokietijos brigados: ragina nesiginčyti, kas labiau myli Lietuvą“, žiūrėta 2024 m. kovo 14 d., <https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/1850733/prezidentas-ivertino-diskusijas-del-vokietijos-brigados-ragina-nesigincyti-kas-labiau-myli-lietuva>;
22. LRT, „ Scholzas: įsipareigojome labai greitai perkelti karius į Lietuvą“, 2024 m. kovo 27 d., <https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/1999122/scholzas-isipareigojome-labai-greitai-perkelti-karius-i-lietuva>.
23. LRT, „ Šakalienė apie vokiečių brigadą Lietuvoje: jie negali kišti savo kareivių į dvivietį kambarį po šešis“, žiūrėta 2024 m. kovo 22 d., <https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/1935036/sakaliene-apie-vokieciu-brigada-lietuvoje-jie-negali-kisti-savo-kareiviu-i-dvivieti-kambari-po-sesis>;
24. LRT, „ Šimonytė apie kilusias dvejones dėl Vokietijos brigados: tai yra nesusisnekėjimo dalykas“, 2024 m. kovo 9 d., <https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/1813500/simonyte-apie-kilusias-dvejones-del-vokietijos-brigados-tai-yra-nesusisnekejimo-dalykas>;
25. LRT, „ Vokietijos ministras skeptiškai vertina brigados dislokavimą: daliniai būtų perkelti dalyvauti pratybose“, žiūrėta 2024 m. kovo 16 d., <https://www.lrt.lt/naujienos/pasaulyje/6/1930841/vokietijos-ministras-skeptiskai-vertina-brigados-dislokavima-daliniai-butu-perkeliami-dalyvauti-pratybose>;

26. LRT, „Žiezirbos tarp Kasčiūno ir Anušausko – komunikacijos nesusipratimas, pavydas ar prasidedanti kova dėl posto partijoje?“, žiūrėta 2024 m. kovo 9 d., <https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/1798540/ziezirbos-tarp-kasciuno-ir-anusausko-komunikacijos-nesusipratimas-pavydas-ar-prasidedanti-kova-del-posto-partijoje>
27. LRT, „Artejant viršūnių susitikimui, Lietuvoje lankosi NATO vadovas, vokiečių gynybos ministras“, žiūrėta 2024 m. kovo 28 d., <https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/2021212/artejant-virsuniu-susitikimui-lietuvoje-lankosi-nato-vadovas-vokieciu-gynybos-ministras>;
28. LRT, „Kasčiūnas: įstatymo projektas dėl Vokietijos brigados perduotas ministerijoms, jos įvertins ar jis reikalingas“, žiūrėta 2024 m. kovo 15 d., <https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/1853565/kasciunas-istatymo-projektas-del-vokietijos-brigados-perduotas-ministerijoms-jos-ivertins-ar-jis-reikalingas>;
29. LRT, „Konservatoriai gina ministrą Landsbergį: tikina, kad žinia iš Berlyno yra atkaklios laikysenos rezultatas“, žiūrėta 2024 m. kovo 28 d., <https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/2022648/konservatoriai-gina-ministra-landsbergi-tikina-kad-zinia-is-berlyno-yra-atkaklios-laikysenos-rezultatas>;
30. LRT, „Landsbergis: reikia statyti infrastruktūrą vokiečių brigadai ir įpareigoti kitą Vyriausybę darbus tęsti“, žiūrėta 2024 m. kovo 16 d., <https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/1926524/landsbergis-reikia-statyti-infrastruktura-vokieciu-brigadai-ir-ipareigoti-kita-vyriausybe-darbus-testi>;
31. LRT, „Lietuvai rengiantis priimti Vokietijos brigadą, šalių atstovai aptarė poreikius, žiūrėta 2024 m. kovo 8 d., <https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/1778652/lietuvai-rengiantis-priimti-vokietijos-brigada-saliu-atstovai-aptare-poreikius>;
32. LRT, „Ministrai: esant krizei, Vokietijos brigada būtų dislokuojama Lietuvoje per 10 dienų“, žiūrėta 2024 m. vasario 4 d., <https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/1796116/ministrai-esant-krizei-vokietijos-brigada-butu-dislokuojama-lietuvoje-per-10-dieniu>;
33. LRT, „Ministrai: esant krizei, Vokietijos brigada būtų dislokuojama Lietuvoje per 10 dienų“, žiūrėta 2024 m. vasario 4 d., <https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/1796116/ministrai-esant-krizei-vokietijos-brigada-butu-dislokuojama-lietuvoje-per-10-dieniu>.
34. LRT, „Nausėda apie Vokietijos brigadą Lietuvoje: mes nestatome kareivinių, kad jos būtų tuščios“, žiūrėta 2024 m. kovo 28 d., <https://www.lrt.lt/naujienos/pasaulyje/6/2001005/nauseda-apie-vokietijos-brigada-lietuvoje-mes-nesstatome-kareiviniu-kad-jos-butu-tuscios>;
35. LRT, „Nausėda susitiks su Vokietijos kancleriu Scholzu“, žiūrėta 2024 m. kovo 23 d., <https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/1971871/nauseda-susitiks-su-vokietijos-kancleriu-scholzu>.
36. LRT, „Pistoriusas Vilniuje: Vokietija yra pasirengusi visam laikui dislokuoti brigadą Lietuvoje“, žiūrėta 2024 m. vasario 4 d., <https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/2021505/pistoriusas-vilniuje-vokietija-yra-pasirengusi-visam-laikui-dislokuoti-brigada-lietuvoje>.

37. LRT, „Pistoriusas Vilniuje: Vokietija yra pasirengusi visam laikui dislokuoti brigadą Lietuvoje“, žiūrėta 2024 m. kovo 28 d., <https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/2021505/pistoriusas-vilniuje-vokietija-yra-pasirengusi-visam-laikui-dislokuoti-brigada-lietuvoje>;
38. LRT, „Seimo opozicija įvertino Lietuvos laikyseną dėl vokiečių brigados – Landsbergis privalo išmokti pamokas“, žiūrėta 2024 m. kovo 28 d., <https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/2022612/seimo-opozicija-ivertino-lietuvos-laikysena-del-vokieciu-brigados-landsbergis-privalo-ismokti-pamokas>.
39. LRT, „Vokietijos diplomatijos vadovė: dalis brigados bus Lietuvoje, dalis – Vokietijoje“, 2024 m. kovo 10 d., <https://www.lrt.lt/naujienos/pasaulyje/6/1819306/vokietijos-diplomatijos-vadove-dalis-brigados-bus-lietuvoje-dalis-vokietijoje>;
40. LRT, „Vokietijos gynybos ministras sprendimo dėl brigados dislokavimo Lietuvoje nelaiko pasikeitusia pozicija“, žiūrėta 2024 m. kovo 28 d., <https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/2021731/vokietijos-gynybos-ministras-sprendimo-del-brigados-dislokavimo-lietuvoje-nelaiko-pasikeitusia-pozicija>;
41. NATO, Madrid Summit Declaration, žiūrėta 2024 m. vasario 26 d., https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_196951.htm;
42. Spiegel Ausland, „Wir müssen alle roten Linien überschreiten“, žiūrėta 2024 m. kovo 27 d., <https://www.spiegel.de/ausland/ukraine-litauen-praesident-gitanas-naus-da-ueber-lieferung-von-kampjets-a-102bf510-a808-4f5b-9e29-d44fee6b5144>;
43. The Guardian, „German defence minister Christine Lambrecht quits after series of blunders“, žiūrėta 2024 m. kovo 15 d., <https://www.theguardian.com/world/2023/jan/16/german-defence-minister-christine-lambrecht-quits>;

Su atliktų interviu transkripcijomis galėjo susipažinti baigiamojo darbo vertinimo komisija ir recenzentas. Interviu transkripcijos buvo pateiktos kaip Priedai Nr. 2.

1. Iš pradžių norėčiau jūsų trumpai paprašyti pasisakyti, kas, jūsų manymu, yra parlamentinė diplomatija ir ar ji, jūsų manymu, yra naudinga?
2. Kaip manote, nuo ko priklauso parlamentinės diplomatijos sėkmė?
3. Kaip Jūs manote, kiek svarbu parlamentinėje diplomatijoje individo savybės ir pačio LR Seimo nario noras užsiimti parlamentine diplomatija?
4. Kaip manote, ar parlamentinės diplomatijos priežastys ir sėkmė priklauso nuo LR Seimo vykdomos parlamentinės diplomatijos istorinės praktikos ir tąšos, vykdamant parlamentinę diplomatiją su tam tikra valstybe?
5. Kaip Jūs manote, ar priežastis vykdyti parlamentinę diplomatiją priklauso nuo esamos situacijos valstybėje (priežastis nebūtinai gali būti neigiama)?
6. Pereinant prie parlamentinės diplomatijos su Vokietija, norėčiau jūsų paklausti, ar aktyviai dirbote/dirbate stengiantis megzti parlamentinės diplomatijos santykius su Vokietija?
7. Kokiais klausimais dažniausiai tenka dirbti/bendrauti su vokiečių parlamentarais?

Pereinant prie Vokietijos brigados dislokavimo klausimo Lietuvoje:

8. Iš viešos erdvės buvo galima pastebėti, kad parlamentaram stipriai įsitraukė į šį klausimą, netgi buvo kritikuojama vyriausybė ir jos sprendimai. Ar pritartumėte teiginiui, kad parlamentarų dėmesys šiuo klausimu buvo didesnis nei įprasta?
9. Kaip Jūs manote, kokia buvo pagrindinė aktyvių LRS kontaktų su Vokietija brigados klausimu priežastis?
10. Ar Jums teko bendrauti su kolegomis ir su kuo iš Vokietijos dėl brigados dislokavimo Lietuvoje dar iki to momento, kai 2022 m. spalio mėnesį, Lietuvoje, Rukloje, tuometinė Vokietijos gynybos ministrė Christine Lambrecht spaudos konferencijos metu pasakė, kad į Lietuvą Vokietijos brigada nebus dislokuojama nuolatos, o tik esant krizei per 10 dienų laiko tarpą? Ar Jūsų manymu, parlamentinė diplomatija tapo aktyvesnė po šios žinios?

¹⁵⁵ klausimai buvo šiek tiek koreguojami apklausiant skirtingų institucijų atstovus

11. Kaip jus reagavot i tuos 10 d.? Ir kaip reagavot kuomet tuometinis Lietuvos Krašto Apsaugos Ministras Anušauskas pasakė, kad vokiečių sprendimas yra geras?
12. Kaip pasikeitė santykis ir vykdoma parlamentinė diplomatija su Vokietijos politikais po 2022 m. spalio mėnesio Vokietijos ministrės paskelbtos žinios? Ar parlamentinė diplomatija tapo aktyvesnė?
13. Kokių priemonių ėmėtės asmeniškai ar jūsų komitetas dėl sprendimo pasikeitimo?
14. Ar LRS bandė paveikti LRP/KAM/URM vykdomą politiką, kad nebeliktų tų 10 d.? Kas jūsų žiniomis buvo padaryta bendrai LR Seimo institucijos – rezoliucijos, įstatymai, vieši LR Seimo pareiškimai – kad šis Vokietijos sprendimas dėl brigados dislokavimo Lietuvoje pasikeistų į nuolatinį dislokavimą?
15. Kokios buvo reakcijos Vokietijoje dėl 10 d.? Kaip šiame procese pasirodė LR Seimas? Ar vokiečiai pyko, nesuprato aktyvios LR Seimo pozicijos ir išitraukimo? Kaip kito Vokietijos nuotaikos vėliau
16. Kada buvo gauti pirmieji signalai, kad Vokietija pakeis savo sprendimą dėl brigados Lietuvoje?
17. Kada Vokietija oficialiai pranešė apie savo sprendimą Lietuvoje dislokuoti Vokietijos brigadą nuolatiniam buvimui? Kaip Vokietija reagavo į šį sprendimo pakeitimą?
18. Kaip jūs manote, kas labiausiai lėmė ir prisidėjo prie šio sprendimo pasikeitimo?
19. Kaip Jūs manote, ar LR Seimo aktyvus išitraukimas į Vokietijos brigados klausimą, priklausė labiausiai:
 - nuo LR Seimo nario/narių asmeninių ambicijų/norų užsiimti aktyvia parlamentine diplomatija šiuo klausimu
ir/ar
 - nuo LR Seimo institucijoje susiformavusios tradicijos aktyviai bendradarbiauti su Vokietijos politikais
ir/ar
 - nuo esamos situacijos valstybėje (tarptautinė situacija ir pavojus Lietuvos saugumui)?
(gali būti visi variantai)
20. Kaip jūs manote, ar be aktyvaus parlamento išitraukimo, būtų pasikeitęs Vokietijos sprendimas brigadą Lietuvoje dislokuoti ne nuolatos į nuolatinį dislokavimą?
21. Ar ir šiuo metu, pasikeitus Vokietijos sprendimui nuo 2022 m. ir toliau aktyviai užsiimate parlamentine diplomatija/santykiais su vokiečiais?

Summary of the Master thesis

Parliamentary Diplomacy of Lithuania: Case Analysis of the Deployment of the German Brigade in Lithuania

Parliamentary diplomacy is seen as an alternative and diverse form of diplomacy that has gradually become an essential and effective tool for cooperation and communication between states. This broadening scope of parliamentary activity challenges the traditional role of parliaments, which has been limited to domestic politics. Recent political trends have enabled parliamentary diplomacy to become a visible, distinct body in the formulation and implementation of foreign policy and diplomacy. In order to find examples of parliamentary diplomacy in Lithuania, this paper attempts to analyse the recent widely publicised relationship between Lithuania and Germany on the issue of the German brigade in Lithuania, when, at least in the public sphere, there was not only a proliferation of speeches by members and representatives of the President of the Republic of Lithuania and of the Government of the Republic of Lithuania, but also by individual members of the Seimas, who also made their own positions on this particular issue clear. It is therefore assumed that, at the same time, diplomacy between parliamentarians from different countries was also taking place. The aim of this paper is to investigate the political process of how and why the Seimas of the Republic of Lithuania, its committees and individual members of the Seimas conducted active parliamentary diplomacy on the issue of the German brigade in Lithuania.

Two hypotheses are put forward in this thesis: 1) the Seimas of the Republic of Lithuania conducted active parliamentary diplomacy with Germany because of: the personal goals, desires and ambitions of individual members of the Seimas of the Republic of Lithuania; the practices and traditions of the Seimas of the Republic of Lithuania; the international situation and the threat to Lithuania's security; and 2) the active parliamentary diplomacy conducted by Lithuania became one of the most important factors in the decision of Germany to deploy the entire brigade to Lithuania for a permanent presence. To test these hypotheses, a process-tracing approach is used, which allows to discover mutual causal driving factors and to test the correspondence between factors.

This thesis develops a distinctive theoretical model, derived from institutionalism, which has a clear explanatory power in analysing the motivations and reasons for the institution's active parliamentary diplomacy. Operationalising the three theoretical strands of institutionalism, it can be argued that a member of the Seimas of the Republic of Lithuania may engage in active parliamentary diplomacy because of: 1) the personal wishes, goals and ambitions of individual members of the Seimas of the

Republic of Lithuania; 2) the continuation of the practices and traditions of the Seimas of the Republic of Lithuania; 3) the international situation and the threat to the security of Lithuania.

Given the aim of the study, it was decided to use two qualitative methods of data collection - media content analysis and semi-structured interviews. For this study, the interviewees were selected based on their personal involvement in the issue of the deployment of the German brigade in Lithuania at the political level. A process-tracing approach, based on the developed scheme, led to the discovery of a black box, which allowed to draw conclusions: 1) The first hypothesis was partially confirmed by stating that although not all respondents explicitly named, or did not mention, all three factors, from their statements and examples of active parliamentary diplomacy, it is possible to state that the theoretical model is working and that the Seimas of the Republic of Lithuania has been conducting active parliamentary diplomacy with Germany because of: the personal goals, desires, and ambitions of individual members of the Lithuanian Parliament; the practice and traditions of the Lithuanian Parliament; the international situation and the threat to the Lithuanian security; 2) The hypothesis was not confirmed. Although the parliamentary dimension was dominant in the public discourse in Lithuania, it did not have a significant impact on both Lithuanian and German institutions, especially on decision-making. However, parliamentary diplomacy was an important factor in the exchange of official or unofficial information with the German parliamentarians, creating a certain background and broadcasting the message about the situation in Lithuania, the objectives and the desire to have a full brigade in Lithuania for a permanent presence. These strategies differed between parliamentarians and were an important factor in party diplomacy in the exchange of information and personal contacts.